

OECD Ülkelerinde Vergi Rekabeti¹

Volkan YURDADOĞ, Department of Public Finance, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Cukurova University, Turkey; e-mail: vyurdadog@cu.edu.tr

Murat ALBAYRAK, Department of Public Finance, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Cukurova University, Turkey; e-mail: albayrakm@cu.edu.tr

Tax Competition in OECD Countries²

Abstract

The reduction of the barriers to move factors of production in live with globalization has been a rationale for competition in foreign capital gains, especially underdeveloped and developing countries. This competition is observed especially in corporate taxation and is realized by offering various tax advantages. Dominant view in the literature is that tax competition will have beneficial effects while the harmful effects are much more observed. In this study, we tried to determine the existence of tax competition by examining the indicators such as the statutory tax rates, effective tax rates, tax bases, the ratio of corporate income to GDP and share in total tax revenue OECD countries. The main conclusion reached in the study is that the tax policies imposed by OECD countries have led to a tax competition. Our study indicate OECD has been successful in tackling with harmful tax competition.

Keywords : Tax Competition, Statutory Tax Rate, Effective Tax Rate, Foreign Direct Investments.

JEL Classification Codes : F21, H20, H87.

Öz

Küreselleşmeyle birlikte hareketli üretim faktörlerinin önündeki engellerin erimesi özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri yabancı sermaye yatırımları konusunda rekabete sürüklemiştir. Bu rekabet özellikle kurumlar vergisi üzerine kendisini göstermekte ve çeşitli vergisel avantajlar sunularak gerçekleştirilmektedir. Literatürde vergi rekabetinin faydalı etkiler yaratacağı görüşü var olmakla birlikte, hâkim olan görüş zararlı etkilerinin daha fazla olduğu yönündedir. Bu çalışmada

¹ Bu çalışma Çukurova Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından SYL-2016-6923 Proje Koduyla desteklenen ve 06-10 Kasım 2016 tarihleri arasında Prag, Çek Cumhuriyeti'nde düzenlenen "International Conference on Humanities and Cultural Studies" konulu bilimsel etkinlikte sunulan bildirinin gözden geçirilmiş, genişletilmiş ve yeniden düzenlenmiş halidir.

² This is the revised, extended and reorganised version of the paper which has supported by Cukurova University Scientific Research Projets Coordination Unit and presented in "International Conference on Humanities and Cultural Studies" in Prague/Czech Republic on November 06-10, 2016.

OECD ülkelerinde kanuni ve efektif vergi oranları, vergi tabanlarının değişimi, kurumlar vergisi gelirlerinin GSYİH'ya oranı ve yine kurumlar vergisi gelirlerinin toplam vergiler içerisindeki payı gibi çeşitli göstergeler incelenerek vergi rekabetinin varlığına ilişkin bulgular sunulmaya çalışılacaktır. Çalışmada ulaşılan temel sonuç, OECD ülkelerinin uyguladıkları vergi politikalarıyla vergilemede bir rekabete yol açtığıdır. Çalışmamız zararlı vergi rekabeti ile mücadelede OECD'nin çalışmalarının başarılı olduğunu belirlemektedir.

Anahtar Sözcükler : Vergi Rekabeti, Kanuni Vergi Oranı, Efektif Vergi Oranı, Doğrudan Yabancı Yatırımlar.

1. Giriş

1980'li yıllardan itibaren hızla yaygınlaşan küreselleşme hareketi ve teknolojik gelişmeler sosyal, siyasal, kültürel birçok alanda olduğu gibi ekonomik alanda da bir takım değişimler meydana getirmiştir. Bu gelişmelerle birlikte üretim faktörleri önündeki sınırlar erimiş, özellikle sermaye ve emek ülkeler arasında neredeyse sınırsız akışkanlığa (mobilité) kavuşmuştur. Bu gelişmelerin etkisiyle birlikte özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler, akışkan üretim faktörlerini (özellikle doğrudan yabancı yatırımları) kendilerine çekebilmek amacıyla birbirlerini rakip olarak görmeye başlamış ve avantajlı konuma gelebilmek için bu akışkan faktörler üzerindeki vergi yüklerini azaltmaya başlamışlardır.

Küreselleşmenin etkileri açısından giderek daha da önem arz eden vergilendirmedeki bu rekabet literatürdeki yerini 'vergi rekabeti' kavramı olarak almıştır. Vergi rekabeti kısaca ülkelerin akışkan üretim faktörlerini (özellikle yabancı sermayeyi) kendi bölgelerine çekebilmek için bir takım vergisel avantajlar uygulayarak ülkelerindeki bu faktörler üzerindeki vergi yüklerinin düşürülmesidir.

Günümüzde az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin yabancı sermayeye ihtiyaç duyması bu konudaki rekabetin şiddetini artırmıştır. Literatürde vergi rekabetinin ülkeler üzerinde olumlu etkiler meydana getirdiğini savunanlar var olmakla birlikte hakim görüş vergi rekabetinin ülkeleri dibe doğru yarıya sürükleyerek etkilerinin zararlı boyutlara ulaştığı noktasındadır.

Çalışmamızda vergi rekabeti ile ilgili teorik açıklamalar yapıldıktan sonra The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) ülkelerinde vergi oranları (kanuni ve efektif), vergi matrahları, kurumlar vergisi gelirlerinin GSYİH'ya oranı, kurumlar vergisinin toplam vergi gelirleri içerisindeki payı ve doğrudan yabancı sermaye yatırımları gibi göstergelerle vergi rekabetinin varlığı tespit edilmeye çalışılacaktır.

2. Vergi Rekabeti Kavramı

Vergilendirme ve rekabet kavramları etkileri açısından incelendiğinde birbirlerine zıt karakterde sonuçlar içerdiği görülmektedir. Şöyle ki herhangi bir vergilendirme karşısında kişiler olumsuz bir şekilde etkilenirken, rekabetin varlığı durumunda ise kazançlı çıkabilmektedir. Günümüzde artarak devam eden teknolojik gelişmeler eşliğinde, ülkeler

arasındaki mal ve para hareketlerinde kayda değer hızlanmalar görölmeye başlamış ve sermaye, sınırlar ötesine saniyeler içerisinde hareket edebilme kabiliyetine kavuşmuştur. Gelenen bu noktada özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler sermayenin akışkanlığının artmasını fırsat bilerek mevcut yabancı sermaye potansiyelini kendi ülke sınırlarında değerlendirip ülkenin büyümesine ve kalkınmasına katkı sağlayacağı düşüncesiyle özellikle vergilendirmede ve diğer birçok alanda yeni düzenlemeler yapmaya başlamışlardır. Bu düzenlemelerdeki asıl amaç yabancı sermaye kazanımlarında diğer ülkelerden avantajlı konuma gelmektir (DPT, 2001: 40).

Vergi rekabeti yerli (ulusal) işletmelerin rekabet gücünü artırarak ve yabancı yatırımları çekerek ülkenin ekonomisini ve refahını geliştirmek amacıyla vergi yükünün düşürülmesi olarak tanımlanabilir (Pinto, 2002: 1).

Barker (2002)'a göre vergi rekabeti, ülkelerin bir ekonomik faaliyet üzerindeki vergilendirme hakkından kısmen ya da tamamen feragat etmesi ve netice itibariyle ilgili faaliyetin efektif vergisinin diğer ülkelerden daha az olmasıdır (Barker, 2002: 172).

Vergi rekabeti, daha geniş olarak ülkelerin birbirlerine uyguladığı vergi politikası etkisini de kapsayacak şekilde tanımlanabilir. Yani bir ülkenin uyguladığı vergi politikalarının diğer ülkeler üzerinde nasıl etkiler meydana getirdiğini inceleyen bir kavramdır (Edwards & Rugy, 2002: 3). Kısacası vergi rekabeti, efektif vergi oranlarını düşürerek üretim faktörleri için ülkeyi cazip hale getirmektir (Göker, 2008: 123).

Vergi rekabeti için yapılan tanımlamalardan yola çıkarak vergilendirmedeki bu rekabetin üç unsur etrafında şekillendiği görölmektedir. Bunlardan *birincisi* vergi rekabetinin, birey ya da işletmelerin vergileme alanında uluslararası rekabet gücünü artırarak portföy yatırımları ve doğrudan reel yatırımlardan oluşan yabancı yatırımları ülkeye kazandırmaya yönelik bir uygulama olduğudur. *İkincisi*, vergi rekabeti, bir ülkenin uygulamış olduğu vergi politikalarının diğer ülkeler üzerinde pozitif ya da negatif yönlü etkiler meydana getirdiği ve sonucunda vergi yükümlülerinin kendileri için en avantajlı vergilemenin olduğu ülkeye yöneleceği uluslararası boyutta bir rekabeti içerir. *Üçüncü* ve son olarak ise vergi rekabeti sonucu vergisel avantaj elde etmek için bir takım vergisel teşvikler sunulması gerekmektedir.(Giray, 2005: 95).

Vergi rekabetine ilişkin literatürde gerek teorik gerekse uygulamalı çok sayıda çalışma mevcuttur. Ancak literatürdeki bu çalışmalara kaynak tutmuş, vergi rekabetinin temel yapı taşı diyebileceğimiz iki model vardır. Bunlar 1956 yılında *Tiebout* tarafından ortaya konulan model(teori) ile 1986 yılında *Zodrow ve Mieszkowski* tarafından öne sürölen modeldir. Literatürdeki diğer çalışmalar bu iki modele (özellikle de *Zodrow ve Mieszkowski* modeline) yapılan bir takım katkılarla türetilmiştir.

Tiebout Teorisi, mahalli idarelerin sunacakları kamu hizmetlerinde ortalama maliyetleri en aza indirebileceği optimal toplum büyüklüğüne ulaşabilmesi için diğer mahalli idarelerle rekabete giriştikleri düşüncesine dayanır. *Tiebout* (1956)'a göre rekabet halinde çok sayıda mahalli idare vardır ve bu idareler kendi bölgelerine yerleşikleri

çekebilmek için bireylere değişik kamu harcaması ve vergi bileşimi sunarlar. Bireyler de bu bileşimlerden kendilerine en uygun bölgeyi seçerek faydalarını maksimize etmeye çalışırlar. Özetle Tiebout teorisi mahalli idareler arasındaki rekabete dayanır ve bu rekabetin de bireylerin lehine işlediğini savunmaktadır (Tiebout, 1956: 416-424).

Vergi rekabeti Zodrow ve Mieszkowski'nin 1986 yılındaki çalışmaları ile daha sistematik bir kavrama dönüşmüştür. Bu model bir adet uluslararası hareketli vergi matrahını (özellikle sermaye) isteyen en az iki ülke olduğu ve bu iki ülkenin vergi politikalarının birbirine bağımlı olduğu, yani bir ülkenin vergi gelirlerinin diğer ülkenin vergi oranlarına bağlı olduğu varsayımından hareket eder. Modele göre hareketli vergi matrahını kendi bölgelerine çekmek isteyen ülkeler vergilemede bir takım kolaylıklar sunar. Mevcut vergi matrahını kaybetmek istemeyen diğer ülke de benzer politikaları uygulamak zorunda kalır ve tekrar avantajlı konuma gelmek için ilk ülkenin sağladığı avantajlardan daha fazlasını sağlamak durumunda kalır. Bu şekilde ülkeler vergilemede dibe doğru bir yarışa (race to bottom) sürüklenirler ve burada karşılaşılan vergi geliri kaybı neticesinde kamusal malların sunumu optimalin altında gerçekleşir (Genschel & Schwarz, 2011: 341).

Zodrow ve Mieszkowski modeli temelde iki görüş etrafında genişletilmiştir. *Birincisi*, ülke büyüklüyle ilgilidir. Bucovetsky'nin 1991 ve yine Wilson'un 1991 yılındaki çalışmalarında ülke boyutlarındaki farklılıkların rekabette değişik sonuçlara yol açtığı dile getirilmiştir. Bu görüşü savunan iktisatçılara göre, eğer rekabet halindeki ülkelerin boyutları eşit büyüklükte olsaydı bir ülkenin uyguladığı vergisel avantaj karşısında tüm ülkeler eşit etkilenecek ve bu olumsuz etkiden kurtulmak için, etkileyen ülkenin sunduğu vergisel avantaj kadar etkilenen ülkelerin karşılık vermesi yeterli olacaktı (simetrik vergi rekabeti). Ancak ülke boyutlarının farklı olması durumunda, küçük ülke vergi oranlarını büyük bir ülkeye göre daha fazla azaltmak durumunda kalır (asimetrik vergi rekabeti). Böylece vergi rekabetinin olmadığı durumda küçük ülke kazançlı çıkabilmektedir. Şöyle ki küçük ülke vergi oranında indirim gittiğinde, büyük ülkenin vergi matrahının bir kısmını kendisine çeker. Küçük ülke için kazandığı yabancı sermayeden elde ettiği gelir, vergi oranlarında indirim girmesi sonucu kaybettiği gelirden fazla olacaktır. Bu duruma vergi rekabetinde küçük ülke olmanın avantajı denir. Modelin *ikinci* genişleme dalgası ise iç sınırlamalar ile ilgilidir. Hays'ın 2009'da, Hallerberg ve Basinger'ın 1998'de, Ganghof'un 2006'daki çalışmalarında bu sınırlamalar üzerine vurgu yapılmıştır. Şöyle ki her ülke ulusal vergi oranlarını belirlemede özgürdür. Ancak günümüz dünyasında durum tam olarak bu şekilde işlememektedir. Ülkeler vergi oranlarını belirlerken bir takım kurumsal kısıtlamaları göz önünde bulundurmak zorundadır. Bu kısıtlamalara örnek olarak, ülkelerin sınırlı bütçe büyüklüklerine sahip olması, akışkan faktörler üzerine vergi indirimleri sağlarken akışkan olmayan faktörler üzerine vergilerin artması sonucu eşitlik ve adaletin bozulacağını düşünenlerin sayısı ve ideolojileri gösterilebilir. Bu şekildeki iç kısıtlamaları göreceli daha az olan ülkeler diğer ülkelere kıyasla uluslararası hareketli vergi matrahı için daha düşük vergi oranları belirleyebilmektedir (Genschel & Schwarz, 2011: 341-2).

Vergi rekabetiyle ilgili teorik çalışmalardan bahsettikten sonra bazı uygulamalı çalışmalara da değinmekte fayda vardır. Tablo 1'de bu çalışmaların sınıflandırılmasına yer verilmektedir. Tabloda ilk olarak kanuni vergi sistemine dayalı ölçüm yöntemlerine göre

yapılan çalışmalar, ikinci olarak vergi gelirleri üzerinden yapılan çalışmalar, üçüncü ve son olarak ise ilk iki sınıflamaya dâhil olmayan vergiler veya harcamalar da dâhil olmak üzere ülkelerin rekabet edebileceği diğer değişkenlere göre yapılan çalışmalar gösterilmiştir (Devereux & Loretz, 2011: 11).

Tablo: 1
Vergi Rekabeti Hakkında Uygulamalı alışmaların Sınıflandırılması

Kanuni Vergi Sistemine Dayalı Ölçümler	Vergi Gelirlerine Dayalı Ölçümler	Diğer Vergi ve Harcamaya Dayalı Ölçümler
Ruding Committee (1992), Devereux (1995), Chennells ve Griffith (1997), Grubert (2001), Boadway ve Hayashi (2001), Buettner (2001), Devereux, Griffith ve Klemm (2002), Bretschger ve Hettich (2002, 2005), Swank ve Steinmo (2002), Slemrod (2004), Haufler, Klemm ve Schjelderup (2006), Simmons (2006), Schwarz (2007), Loretz (2007), Leprince, Mad' es ve Paty (2007), Redoano (2007), Chatelais ve Peryat (2008), Cassette ve Paty (2008), Crabbe ve Vandebussche (2008), Devereux, Lockwood ve Redoano (2008), Ruiz ve Gerard (2008), Davies ve Voget (2010), Heinemann, Overesch ve Rincke (2010), Charlot ve Paty (2010), Chirinko ve Wilson (2010, 2011), Overesch ve Rincke (2011), Osterloh ve Debus (2012)	Ruding Committee (1992), Mendoza, Razin ve Tesar (1994), Garrett (1995, 1998a, 1998b, 2000), Quinn (1997), Rodrik (1997), Swank (1998), Hallerberg ve Basinger (1998), Desai (1999), Garrett ve Mitchell (2001), Swank ve Steinmo (2002), Altshuler ve Goodspeed (2002), Slemrod (2004), Bretschger ve Hettich (2005), Winner (2005), Simmons (2006), Schwarz (2007), Ruiz ve Gerard (2008)	Kelejian ve Robinson (1993), Case, Rosen ve Hines Jr. (1993), Anderson ve Wassmer (1995), Besley ve Case (1995), Bivand ve Szymanski (1997, 2000), Murdoch, Sandler ve Sargent (1997), Besley ve Rosen (1998), Brueckner (1998), Rodrik (1998), Alesina ve Wacziarg (1998), Figlio, Kolpink ve Reid (1999), Saavedra (2000), Brett ve Pinkse (2000), Esteller-Mor'e ve Sol'e-Oll'e (2001), Revelli (2001, 2003), Goodspeed (2002), Bordignon, Cerniglia ve Revelli (2003), Sol'e-Oll'e (2003), Egger, Pfaffermayr ve Winner (2005), Devereux, Lockwood ve Redoano (2007), Redoano (2007), Liberati (2007), Feld ve Reulier (2008), Ram (2009), Parchet (2012)

Kaynak: Devereux & Loretz, 2011: 12.

Desai 1999 yılındaki çalışmasında, OECD ülkelerindeki vergi gelirlerini, sermaye ihraç eden ülkelerin yurtiçi vergileriyle birlikte incelemekte ve Gordon'un 1992 yılındaki çalışmasıyla uyumlu olarak, dibe doğru giden yarışın etkilerinin ihracat yapan firmaların dış kredi durumları (imkânları) ile zayıflayacağını savunmuştur. Chennells ve Griffith 1997 yılındaki çalışmalarında kanuni kurumlar vergisi oranları, efektif vergi oranları ve vergi gelirlerindeki gelişmeleri sanayileşmiş 10 ülke üzerinde incelemiş ve daha önceki çalışmalarla tutarlı sonuçlar bulmuştur. Devereux, Griffith & Klemm 2002 yılındaki çalışmalarında, 15 Avrupa Birliği (AB) ülkesi ve The Group of Seven (G7) ülkelerini kapsayan daha büyük bir örnek için benzer bir analiz yapmıştır. Çalışma sonucunda vergi matrahının genişletilmesinin eşlik ettiği kanuni vergi oranlarındaki düşüş eğilimini doğrulamışlardır. Simmons ise 2006 yılındaki çalışmasında mevcut literatür taramasını gözden geçirmiş ve kanuni vergi oranlarındaki eğilimleri ve yakınlaşmayı, marjinal ve ortalama efektif vergi oranlarını ve vergi gelirlerini analiz etmiş ve mevcut literatür doğrultusunda benzer sonuçlara ulaşmıştır (Devereux & Loretz, 2011: 13).

Çalışmamız gereği literatürü biraz daha daraltıp sadece kurumlar vergisi üzerine uluslararası vergi rekabetini tahmin etmeye yönelik uygulamalı çalışmalara değinmekte fayda vardır. Altshuler ve Goodspeed 2002 yılındaki çalışmalarında, 1968-1999 yılları

arasında OECD ülkelerinde kurumlar vergisi gelirlerinin GSYİH'ya oranının gelişimini incelemişlerdir. Çalışmalarında vardıkları temel sonuç, AB ülkelerinin Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nin 1986 yılındaki Vergi Reform Yasası sonrasında kurumlar vergisini belirleme konusunda bir Stackelberg lideri gibi davrandıkları, ancak ilgili yasadan önce durumun böyle olmadığı yönündedir. Bu sonuç Gordon'un 1992 yılındaki çalışmasıyla tutarlıdır. Ayrıca, zaman içinde AB ülkelerinin kendi aralarında daha az rekabetçi oldukları sonucuna da ulaşmışlardır. Ancak bu son bulguda göz önüne alınması gereken nokta verilerin 2004 genişlemesinden önce alındığıdır. Ruiz ve Gerard 2008 yılındaki çalışmalarında ise 15 AB ülkesinde sadece kanuni vergilere dayalı vergi ölçümleri kullanan tanımlamalarda stratejik bir etkileşimin olduğu, geriye dönük yani gelire dayalı ölçümlerde ise stratejik etkileşime dair herhangi bir kanıtın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yine Cassette ve Paty 2008 yılındaki çalışmalarında, 1995-2005 yılları arasında AB üyesi 27 ülkeyi incelemiş ve Batı Avrupa ülkelerinin kendi aralarında ve Batı Avrupa ülkeleriyle Doğu Avrupa ülkeleri arasında vergi rekabetine ilişkin bulgular tespit ederken, Doğu Avrupa ülkelerinin kendi aralarında vergi rekabetine ilişkin bir sonuç bulamamışlardır (Devereux & Loretz, 2011: 13). Konuyla ilgili diğer çalışmalar detaylı bir şekilde çalışmanın sonundaki Ek 1'de yer almaktadır.

2.1. Vergi Rekabeti Türleri

Vergi rekabeti üzerine çalışmalar incelendiğinde, vergi rekabeti türleri açısından çeşitli sınıflandırmalar yapıldığını görmekteyiz. Ancak genel kabul görmüş başlıca iki tür ayırım vardır. Taraf olanlar açısından vergi rekabeti yatay ve dikey, etkilerine göre vergi rekabeti ise yararlı ve zararlı olarak ayrılmaktadır.

Hükümetlerin farklı düzeyleri arasındaki rekabet *dikey vergi rekabeti* olarak adlandırılmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki federal hükümet ile eyalet hükümetleri arasındaki rekabet bu duruma örnek gösterilebilir. Bu vergi rekabeti türünde önemli olan nokta aynı vergi matrahının merkezi ve yerel idare tarafından vergilendirilmesinin söz konusu olmasıdır (Wilson, 1999: 289-291).

Yatay vergi rekabeti ise, aynı düzeyde olan iki veya daha fazla idarenin hareketli vergi kaynağı üzerinden vergi almaları ve bu idarelerden birinin aldığı verginin, diğer idare üzerindeki vergi gelirlerini etkilemesi şeklinde açıklanabilir (Goodspeed, 2002: 3). Diğer bir ifadeyle aynı vergilendirme düzeyine sahip devletlerin veya eyaletlerin vergilendirmede rekabet halinde olmaları yatay vergi rekabeti olarak karakterize edilebilir.(Wilson, 1999: 289-291). Günümüzde ülkeler arasındaki vergi rekabeti bu sınıflandırmada incelenir ve bu nedenle uluslararası vergi rekabeti olarak da adlandırılır.

Taraf olanlar açısından yatay ve dikey vergi rekabeti şeklindeki ayrımı tanımladıktan sonra, etkileri açısından yararlı (olumlu, faydalı) ve zararlı (olumsuz, yıkıcı) vergi rekabeti kavramlarını incelemekte fayda vardır.

Yararlı vergi rekabeti, ülkenin gelişmişlik seviyesini vergi rekabeti yaratılmadan önceki duruma göre yükseltmek amacıyla uygulanan politikalar olarak tanımlanabilir

(Armağan & İçmen, 2012: 147). Tüm rekabet şekillerinin faydalı olduğu görüşünden hareketle vergi rekabetinin de ülkelere çeşitli faydalar sağladığı öne sürülmektedir. Bu açıdan bakıldığında vergi rekabeti mali disiplini sağlaması, ekonomik etkinliği artırması, fiyatlar genel düzeyini düşürmesi gibi çeşitli yönlerden ülke ekonomilerini pozitif yönde etkileyebilir (Giray, 2005: 98).

Sermaye hareketleri önündeki engellerin kalkması ve gelişen teknolojik imkânlar, vergi idareleri bakımından çeşitli kolaylıklar sağlamakla birlikte, önemli sorunları beraberinde getirebilmektedir. Özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin büyüme ve kalkınmasında önemli bir araç olan yabancı sermaye gibi hareketli üretim faktörlerine sahip olmanın albenisi, ülkeler arasındaki rekabeti kızıştırmakta ve bu rekabetin boyutları bazı durumlarda diğer ülkelerin vergi tabanlarında erimeye neden olmasına rağmen dibe doğru yarış devam etmektedir. *Zararlı vergi rekabeti* uluslararası yatırım kararlarında değişikliğe neden olarak, sermaye kaybına uğrayan ülkelerin ulusal vergi tabanlarında erimeye yol açan, bunun akabinde zarar gören ülkelerin eski durumlarına ulaşmak için karşılık vermesi nedeniyle herkesin zararına işleyen bir rekabet türüdür (Taş & Karaca, 2004: 465). Kısacası zararlı vergi rekabeti bir ülkenin uygulamış olduğu vergi politikaları nedeniyle diğer ülkeleri gelir kaybına uğratan zarar görmesine neden olan rekabet türü şeklinde tanımlanabilir.

Burada önemle belirtilmesi gereken bir konu ise vergi rekabetinin etkilerinin yararlı mı yoksa zararlı mı olduğunu kesin çizgilerle belirlemenin zor olduğudur. Vergi rekabetinin sonuçlarını ölçmenin neden zor olduğunu Goodspeed dört neden altında açıklamıştır. *Birincisi* vergi sistemlerinin çok karmaşık ve kapalı olma eğiliminde olması, *ikincisi* özellikle sermaye gibi vergi kaynaklarının yer seçiminde vergi oranlarının dışında harcama kararları ve diğer yer seçim faktörleri gibi bir takım etkenlerin de mevcut olması, *üçüncüsü* kamu harcamalarından verginin karşılığı olarak elde edilen faydayı bilmenin zor olması ve bu bilgi olmaksızın vergi rekabetinin iyi veya kötü olduğunu belirlemenin zor olması ve *dördüncüsü* ise vergi politikalarının dışında aynı amaca yönelik yürürlükte olan başka devlet politikalarının da var olmasıdır (Goodspeed, 1998: 583; Goodspeed, 2002: 5).

2.2. Vergi Rekabetinin Etkileri

Vergi rekabeti literatürü incelendiğinde, vergi rekabetinin ülkeler için olumlu etkiler yaratıp yaratmamasını temel alan iki görüşün mevcut olduğu gözlemlenmektedir. Tablo 2'de vergi rekabetinin etkileri olumlu ve olumsuz görüşler çerçevesinde yararlı ve zararlı boyutlarıyla özetlenmektedir.

Vergi rekabetinin etkilerinin olumlu olduğunu savunanlara göre, rekabetin her türlü süsünün faydalı olduğu sonucundan hareketle vergi rekabeti de bir takım olumlu etkiler meydana getirmektedir. Vergi rekabeti sonucu vergi oranlarının düşürülmesi ülkede yabancı yatırımların artmasına neden olur. Ülkeye gelen bu ilave sermaye ile yeni istihdam alanları oluşturulacak ve işsizlik azaltılabilecektir. Vergi oranlarının düşmesi üretimin maliyetlerinin azalmasına imkân tanıdığından fiyatlar genel seviyesi de makul seviyelerde kalacaktır. Sonuçta yurtiçi üretim artacak, ülkenin büyümesi ve kalkınması hız kazanacaktır. Vergi oranlarının düşük olması ayrıca piyasa aktörlerinin ekonomik kararlarını daha az etkiler ve

böylece piyasada daha etkin kaynak dağılımı (verginin tarafsızlığı ilkesi) sağlanmış olur (Giray, 2005: 97-9; Armağan, 2012: 148).

Vergi rekabetinin olumsuz olduğunu savunan görüşe göre ise vergi rekabeti ortamında kendini bulan ülkeler sermaye kayıplarını önlemek için vergi oranlarında indirimle giderler. Vergi oranlarındaki bu indirimle karşılık ülkeler büyük gelir kayıplarıyla karşı karşıya kalabilirler. Vergi gelirlerindeki bu azalma, devletin yapacağı kamu harcamalarının finansmanı noktasında kaynak sıkıntısına yol açar. Böylece ülkelerin yapacakları kamu harcamaları hem nitel hem de nicel olarak azalma eğilimine girer. Bir başka olumsuz etki ise hareketli üretim faktörlerini elinde tutmak isteyen ülkeler bu üretim faktörleri üzerindeki vergi yükünü hafifletirken, bu noktada yaşayacağı gelir kaybını telafi etmek için hareketli olmayan üretim faktörleri üzerindeki vergi yükünü artırmak zorunda kalırlar. Böylece vergilemede yatay ve dikey eşitlik bozularak vergi yapısının daha adaletsiz bir duruma kavuşmasına neden olur. (Giray, 2005: 97-9; Armağan & İçmen, 2012: 149-150).

Tablo: 2
Vergi Rekabetinin Etkileri

Yararlı Etkileri

- Vergi indirimlerinin ve yabancı yatırımların artması
- Ekonomik büyüme ve kalkınmaya yardımcı olması
- İstihdam seviyesinin yükselmesi
- Daha etkin kamu hizmeti sunulması
- Fiyatlar genel seviyesini düşürmesi
- Daha etkin kaynak dağılımı sağlanması
- Verginin tarafsızlığı ilkesinin uygulanmasına katkı sağlanması
- Mali disiplini sağlanması

Zararlı Etkileri

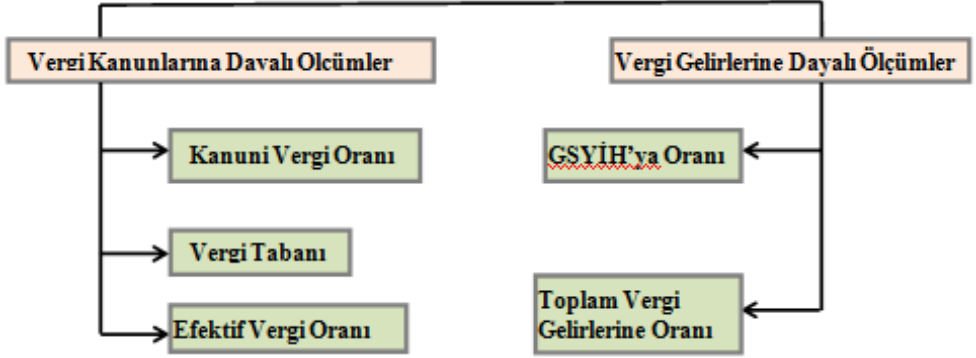
- Sermaye akımlarında sapmalara yol açması
- Vergi sistemlerinin adil olmayan bir yapıya kavuşması
- Vergi yükümlülerinin vergiye gönüllü uyumlarının zorlaşması
- Vergi idaresi maliyetinin artması
- Vergi yükünün göreceli olarak hareketsiz üretim faktörleri üzerine kayması
- Kamu harcamalarını azalttığı
- Küresel refahı azalttığı

Kaynak: Giray (2005), OECD (1998), Armağan & İçmen (2012), Karaca (2001).

2.3. Vergi Rekabeti Ölçüm Yöntemleri

Vergi rekabetinin değerlendirilmesinde kullanılan çeşitli ölçüm yöntemleri vardır. Genel olarak bu yöntemler Şekil 1’de görüleceği üzere iki gruba ayrılmaktadır. Birinci grup, vergi kanunlarına dayalı olarak ortaya çıkan yöntemlerdir. Bu gruptaki ölçümler kanuni vergi oranı, vergi tabanı ve efektif vergi oranıdır. İkinci grup ise vergi gelirlerine dayalı ölçüm yöntemlerini içermektedir. Bunlar vergi gelirlerinin GSYİH’ya oranı ve ilgili vergi gelirin (kurumlar veya gelir) toplam vergi gelirlerine oranı şeklindedir. Bu iki ölçüm grubunun temel ayrım noktası, birinci gruptaki ölçümlerin belirli bir yatırım projesinde gelecekteki beklenen kazançlar üzerindeki vergilerin etkisini dikkate almasıyken, ikinci gruptaki ölçümlerin ise bir firmanın yatırım kararlarında vergilerin getirilene etkisini geriye dönük olarak incelemesidir (Devereux & Griffith & Klemm, 2002: 455-6; Algan & Akdoğan, 2011: 289).

Şekil: 1
Vergi Rekabetinin Ölçülmesi Yöntemleri

Kaynak: Algan & Akdoğan, 2011: 289.

Vergi rekabetine konu olan vergi türlerinden en önemlisi özellikle çokuluslu şirketlerin yatırım kararlarını etkileyen kurumlar vergisidir. Çünkü kurumlar vergisi, yatırım kararlarının verilmesinde dikkate alınan göstergelerden olan kurum kazancını net bir şekilde etkilemektedir. Yatırımcıların vergi sonrası en fazla kazanç sağlayacağı bölgede yatırım yapmak istemeleri bu nedenle anlaşılır bir durumdur. Kurumsal ve bireysel kazançlarda vergi mükellefiyetini etkileyen faktörlerin başında ise ilgili kazançlara uygulanan vergi oranları gelmektedir.

Kurumlar vergisi üzerine kanuni ve efektif olmak üzere iki tür vergi oranı karşımıza çıkmaktadır. *Kanuni vergi oranı (KVO)* kısaca ilgili yasalarda yer alan vergi oranıdır. Ancak bu oran yatırım kararlarının verilmesinde dikkate alınan faiz ve amortisman indirimlerinin düşürülebilirliğini, kişisel gelir vergisi ve kurumlar vergisinin bütünleşme derecesini, enflasyonist etkileri, vergi matrahının belirlenmesinde önemli rol indirim, istisna, muafiyet gibi unsurları dikkate almadığından vergi rekabetini açıklamada yeterli olmayabilir. Kısacası kurum kazançlarının belirlenmesinde kanunlarda yer alan vergi oranları kadar vergi mükellefiyetini belirleyen vergi matrahının genişliğinin de dikkate alınması gerekir. Bu noktada ekonomik koşulları, yatırımcı davranışları ve vergi politikalarına dayalı varsayımları dikkate alan efektif vergi oranı vergi rekabetini ölçmede daha açıklayıcı olabilir. *Efektif vergi oranı (EVO)*, toplulaştırılmış vergi hasılatı ve milli gelir istatistikleri kullanılarak elde edilen vergi oranıdır. Bu oran, vergi öncesi ve sonrası getiri oranları arasındaki farkın vergi öncesi getiri oranına bölünmesiyle bulunur ve indirim, istisna ve muafiyet gibi vergi harcamaları, nominal vergi oranları, amortisman karşılıkları, yatırım kredileri karşılıkları, enflasyon oranı ve işletmeleri ilgilendiren yatırım ve dağıtım politikaları gibi birçok unsurdan etkilenir. Efektif vergi oranının ölçüt olarak kullanılmasının avantajı kanunda belirtilen oran yerine fiilen gerçekleşmiş vergi ödemelerini dikkate almasıdır (Ünlükaplan & Arısoy, 2011: 15; Algan & Akdoğan, 2011: 291; Öncel, 2005: 7).

Efektif vergi oranları da kendi içerisinde marjinal ve ortalama olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. *Marjinal efektif vergi oranı (MEVO)*, vergi öncesi ve vergi sonrası getiri oranları arasındaki fark olarak tanımlanabilir. MEVO'nun yüksek olması vergi sonrası marjinal getiri oranının yüksek olması anlamına gelir ve yatırım eğiliminin yükselmesini sağlar. Bu oran yatırımcılara yer seçiminde mikro seviyede karşılaştırma yapma imkanı sağlar. Ancak MEVO sermaye üzerindeki vergi yükünü belirlemede uygun bir ölçüm yöntemi değildir. Vergi yükünü değerlendirmede *ortalama efektif vergi oranı (OEVO)* en iyi göstergedir. OEVO vergi öncesi ve sonrası getiri oranları arasındaki farkın, vergi öncesi getiri haddine oranlanmasıyla hesaplanır ve vergisel yükümlülükler sebebiyle yatırımların getirilerindeki azalmayı ifade eder (Algan & Akdoğan, 2011, 292; Öncel, 2005: 8). Çalışmamızda yapılan karşılaştırmalarda vergi yükünün yatırımlar üzerine etkisini daha sağlıklı göstermesi nedeniyle OEVO tercih edilmiştir.

Gelire bağlı ölçüm yöntemleri ise genellikle iki yoldan yapılır. Bu yöntemler her ülkenin ilgili vergi gelirlerini GSYİH veya toplam vergi gelirleri bazında ölçeklendirmektir. Bu ölçümler kurumlar vergisi sistemi dışındaki nedenlerle farklılık gösterebilir. Ülkeler arasındaki bu farklılığa yol açan nedenlere örnek olarak ülke içerisindeki kurumsal sektörün büyüklüğü ve ekonominin içerisinde bulunduğu durum (ekonomik dalgalanmalar) gösterilebilir. Bu ölçüm yöntemleri yatırımcılar kadar devletler için de önem arz etmektedir. Çünkü kurumlar vergisinden alınan gelirlerin boyutu, gelir kısıtlamalarıyla karşı karşıya olan devletler için oldukça önemlidir (Devereux & Griffith & Klemm, 2002: 469-470).

3. OECD Ülkelerinde Vergi Rekabeti

Vergi rekabetinde ülkeler, büyüme ve kalkınmada önemli faktörler arasında yer alan yabancı yatırımları kendi bölgelerine çekebilmek adına çeşitli vergisel avantajlar sağlamak suretiyle (özellikle vergi oranlarında indirimle giderek) kendilerini adeta küresel bir yarışın içinde bulmuşlardır. Küreselleşmenin ve teknolojiye hızlı ilerlemenin de etkisiyle giderek artan bu yarışta bazı ülkeler kazançlı çıkarken bazı ülkeler ise zarar görmektedir.

Vergi rekabetine başvuran ülkeler yabancı sermaye karşısında diğer ülkelere kıyasla avantajlı duruma gelebilmek için çeşitli vergisel avantajlar uygulamaktadır. Uygulanan bu avantajlar karşısında yabancı yatırımların ne ölçüde tepki gösterdiğine yönelik OECD ülkeleri üzerinde yapılan uygulamalı çalışmalardan bazıları ve ulaştıkları sonuçlar aşağıda yer almaktadır:

- Devereux & Freeman (1995), yedi büyük ticaret ülkesini (Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Hollanda, İngiltere ve ABD) 1984-1989 yılları arasında incelemişlerdir. Doğrudan yabancı yatırım akışı verilerini kullanarak yaptıkları uygulamalı çalışmada vergilendirmenin yabancı yatırımları etkilediğine dair sonuca ulaşmışlardır.
- Cassou (1997) çalışmasında, 1970-1989 yıllarında ABD ve diğer ülkeler (çoğunlukla OECD ülkeleri) arasındaki doğrudan yatırım akışları üzerine vergi politikasının etkisini panel veri yaklaşımı kullanarak araştırmış ve ABD

kurumlar vergisi oranı ile doğrudan yabancı yatırımlar arasında belirgin bir negatif ilişki olduğunu tespit etmiştir.

- Gropp & Kostial (2000), OECD ülkelerini 1988-1997 yılları arasında vergi rekabeti açısından incelemiş ve vergi oranlarındaki azalmanın doğrudan yabancı yatırım girişini olumlu etkilediği sonucuna ulaşmıştır.
- Bretschger & Hettich (2002), panel veri yöntemi uyguladıkları çalışmalarında, 14 OECD ülkesini 1967-96 yılları arasında incelemiş ve artan küreselleşmenin bir sonucu olarak ülkelerin kurumlar vergisi oranlarını düşürdükleri (negatif yönlü ilişki) sonucuna ulaşmışlardır.
- Mooij & Ederveen (2003), literatürde kurumlar vergisi oranları ile doğrudan yabancı yatırımlar arasındaki ilişkiyi inceleyen 25 ampirik çalışmanın sonuçlarını meta-analiz yöntemiyle karşılaştırarak bir vergi esnekliği hesaplamış ve vergi oranlarını %1 düşüren ülkenin doğrudan yabancı yatırım miktarının %3.3 artacağı sonucunu elde etmiştir.
- Gedik (2011), OECD ülkeleri arasındaki vergi rekabeti göstergelerini veri zarflama analizi yöntemiyle incelemiş ve elde ettiği kanonik korelasyon katsayılarının vergi rekabeti ve doğrudan yabancı yatırımlar arasında yüksek ve aynı yönlü ilişkiyi gösterdiği sonucuna ulaşmıştır.
- Liu (2014) panel veri analizini kullandığı çalışmasında, ekonomik kalkınma için daha fazla sermaye çekmenin bir yolu olarak, 1990-2007 döneminde OECD ülkelerinin sermaye üzerine olan vergileri düşürme eğiliminde olduğuna yönelik negatif yönlü güçlü deliller bulmuştur.
- Arcalean (2016) panel veri yöntemi kullanarak incelemiş olduğu OECD ülkelerinde mali serbestleşmeyle tetiklenen vergi rekabetinin sonucu olarak kurumlar vergisi oranlarının 1980'de %50'den 2008'de %30'un altına düşerken (OECD ortalaması olarak), aynı dönemde kamu borcunun GSYH içindeki payının iki katına çıktığı sonucuna ulaşmıştır.
- Tudor & Apper (2016) çoklu regresyon analizi kullanmış olduğu 1985-2012 yıllarını kapsayan çalışmalarında, Doğu Avrupa ülkelerinin yabancı sermayeyi kendilerine çekebilmek için Batı Avrupa ülkelerine göre daha düşük vergi oranları uyguladığı bulgularına varmışlardır.

Çalışmanın ilerleyen bölümünde OECD ülkelerindeki vergi rekabeti göstergeleri incelenerek vergi rekabeti göstergelerinden kanuni ve efektif vergi oranları, vergi tabanı, kurumlar vergisi gelirlerinin GSYİH'ya oranı, kurumlar vergisi gelirinin toplam vergi gelirleri içerisindeki payı ve doğrudan yabancı yatırımlar arasındaki ilişki sonucunda OECD ülkelerinde vergi rekabetinin varlığına dair bulgular ortaya konularak, vergi rekabetinin bu ülkelere etkisinin ne yönde (yararlı-zararlı) olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

3.1. OECD Ülkelerinde Kanuni Vergi Oranlarının (KVO) Gelişimi

OECD ülkelerinde 1981-2015 yılları arasında KVO'larının gelişimi kurumlar vergisi ve kişisel gelir vergisi açısından ayrı ayrı ele alınarak incelenecektir.

3.1.1. Kurumlar Vergisi

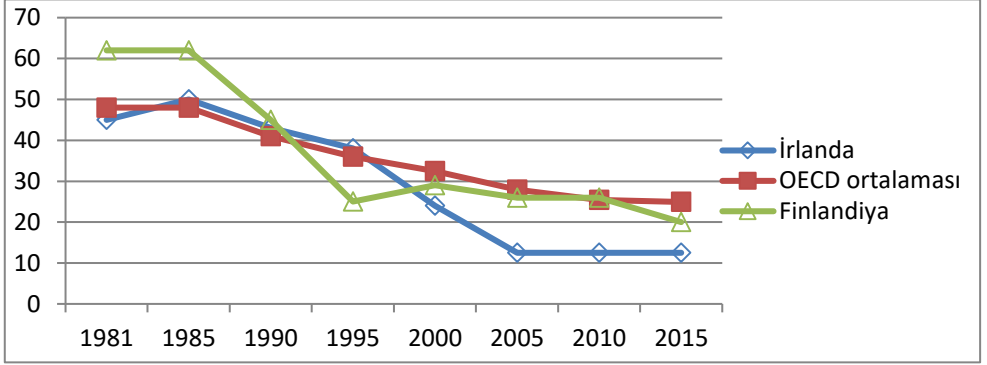
XX. yüzyılın son evrelerinde kendini göstermeye başlayan küreselleşme hareketleri doğrultusunda yabancı sermayeyi kendi bölgelerine kazandırmak isteyen ülkeler arasındaki rekabet gün geçtikçe daha da kızışmaktadır. Bu bağlamda birçok ülke vergilendirmede yeni politikalar izlemeye başlamış, özellikle kurumlar vergisi oranlarında önemli indirimlere gitmiştir.

Tablo 3 ve Grafik 1'de 1981-2015 dönemine ait kanuni kurumlar vergisi oranları (KKVO) ve değişimleri yer almaktadır. Tablo 3 incelendiğinde OECD üyesi ülkelerin KKVO'nda önemli ölçüde indirime gittikleri görülmektedir. 1981'den 2015'e kadar geçen dönemde bu oranda en fazla indirime giden ülkelere örnek olarak, İrlanda (%70 oranında), Finlandiya (%68 oranında), İsveç (%62 oranında), Almanya (%50 oranında) ve Hollanda (%48 oranında) gösterilebilir. İlgili dönemde OECD ülkelerinin ortalama olarak KKVO'nı neredeyse yarı yarıya (%48) indirdikleri gözlemlenmektedir.

Tablo 3'de dikkat çeken başka bir nokta ise kurumlar vergisi oranlarında, KKVO'nı %45'den %13'e indiren İrlanda çarpıcı bir örnek olmak üzere genellikle küçük ve gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş ülkelere göre daha fazla indirime gitmesidir (Öz & Yaraşır, 2009: 10).

Grafik 1'de bazı OECD ülkelerinde kurumlar vergisi oranlarındaki yıllık eğilim gösterilmektedir. OECD ülkelerinde ortalama olarak 1981'de %48 olan KKVO, 2015 yılına gelindiğinde %25 seviyelerine gerilemiştir. Ayrıca bu oranın azalma eğiliminin daha da devam edeceği ve ülkeler arasındaki rekabetin bu oranı %20'lerin altına düşüreceği beklenmektedir.

Grafik: 1
Bazı OECD Ülkelerinde Kurumlar Vergisi Oranlarındaki Değişim (%)

Kaynak: Veriler OECD Tax Database, <<http://www.oecd.org/tax/tax-policy/tax-database.htm>>, 08.07.2016 adresinden alınarak tarafımızca oluşturulmuştur. Not: Grafikteki ülke seçiminde en çok indirmeye giden ülkeler dikkate alınmıştır.

Tablo: 3
OECD Ülkelerinde 1981-2015 Döneminde Kurumlar Vergisi Oranları (%)

ÜLKE	1981	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015
Avustralya	46	46	39	36	34	30	30	30
Avusturya	55	55	30	34	34	25	25	25
Belçika	48	45	41	40	40	34	34	34
Kanada	51	49	41	43	42	34	29	27
Şili					15	17	17	23
Çek Cumhuriyeti				41	31	26	19	19
Danimarka	40	50	40	34	32	28	25	24
Estonya					26	24	21	20
Finlandiya	62	62	45	25	29	26	26	20
Fransa	50	50	42	37	38	35	34	38
Almanya	60	60	55	55	52	39	30	30
Yunanistan	45	49	46	35	40	32	24	26
Macaristan			40	18	18	16	19	19
İzlanda					30	18	18	20
İrlanda	45	50	43	38	24	13	13	13
İsrail				37	36	34	25	27
İtalya	36	46	46	53	41	37	31	31
Japonya			50	50	41	40	40	32
Kore					31	28	24	24
Letonya					25	25	15	15
Lüksemburg					33	37	30	29
Meksika	42	42	36	34	35	30	30	30
Hollanda	48	43	35	35	35	32	26	25
Yeni Zelanda	45	45	33	33	33	33	30	28
Norveç	51	51	51	28	28	28	28	27
Poonya				40	30	19	19	19
Portekiz	49	55	40	40	35	28	27	30
Slovakya				40	29	19	19	22
Slovenya					25	25	20	17
İspanya	33	35	35	35	35	35	30	28
İsveç	58	57	53	28	28	28	26	22
İsviçre	33	32	31	29	25	21	21	21
Türkiye		46	25	30	33	30	20	20
İngiltere	52	40	34	33	30	30	28	20
ABD	50	50	39	40	39	39	39	39
OECD ortalaması	48	48	41	36	32	28	25	25

Kaynak: OECD Tax Database, <<http://www.oecd.org/tax/tax-policy/tax-database.htm>>, 08.07.2016.

Not: Oranlar eyalet sistemine göre yönetilen ülkelerde merkezi idare ve eyalet vergi oranları toplamından oluşmaktadır.

3.1.2. Kişisel Gelir Vergisi

Yabancı sermayeyi ülkesine çekmek isteyen ülkeler kurumlar vergisinde olduğu gibi gelir vergisinde de indirimde gitmektedir. OECD ülkelerindeki gelir vergisi oranlarının 1981-2015 dönemindeki değişimi Tablo 4’de görülmektedir. OECD üyesi ülkelerin tamamı bu dönemde gelir vergisi oranlarında indirimde gitmişlerdir. 1981-2015 yılları arasında İspanya (%64), Yeni Zelanda (%45), ABD (%43), Portekiz (%43), İtalya (%40) ve Japonya (%40) oransal olarak en çok indirimde giden ülkeler olmuşlardır. Macaristan 1990 yılında %50 olan gelir vergisinin en üst dilim oranını 2015 yılında %16’ya indirerek (25 yılda %68 indirim) dikkat çeken bir diğer ülke olmuştur. Kişisel gelir vergisi oranlarında OECD ülkeleri ortalama olarak 1981’den 2015’e kadar %38 oranında indirimde gittikleri görülmektedir.

Tablo: 4
OECD Ülkelerinde 1981-2015 Döneminde Gelir Vergisi Oranları (%)

ÜLKE	1981	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015
Avustralya	60	60	47	47	47	47	45	45
Avusturya	62	62	50	50	50	50	50	50
Belçika	68	68	55	55	55	50	50	50
Kanada	43	34	29	29	29	29	29	29
Şili					45	40	40	40
Çek Cumhuriyeti				43	32	32	15	15
Danimarka	40	40	40	35	28	26	19	23
Estonya					26	24	21	20
Finlandiya	51	51	43	39	38	34	30	32
Fransa	60	65	57	57	53	48	41	45
Almanya	56	56	53	53	51	42	45	45
Yunanistan	60	63	50	45	45	40	45	42
Macaristan			50	44	40	38	32	16
İzlanda					33	27	33	32
İrlanda	60	60	53	48	44	42	41	40
İsrail					50	49	45	50
İtalya	72	65	50	51	46	43	43	43
Japonya	75	70	50	50	37	37	40	45
Kore					40	35	35	38
Letonya				25	25	25	26	23
Lüksemburg	57	57	56	50	46	38	38	40
Meksika	55	54	35	34	40	30	30	35
Hollanda	72	72	60	60	60	52	52	52
Yeni Zelanda	60	66	33	33	39	39	36	33
Norveç	38	40	17	9	30	27	25	25
Polonya				45	40	40	32	32
Portekiz	84	77	40	40	40	40	46	48
Slovakya				42	42	19	19	25
Slovenya					50	50	41	50
İspanya	63	62	51	34	40	29	27	23
İsveç	58	30	25	25	25	25	25	25
İsviçre	12	12	12	35	12	12	13	13
Türkiye				55	40	35	35	35
İngiltere	60	60	40	40	40	40	50	45
ABD	70	50	28	40	40	35	35	40
OECD ortalaması	58	55	43	41	40	36	35	36

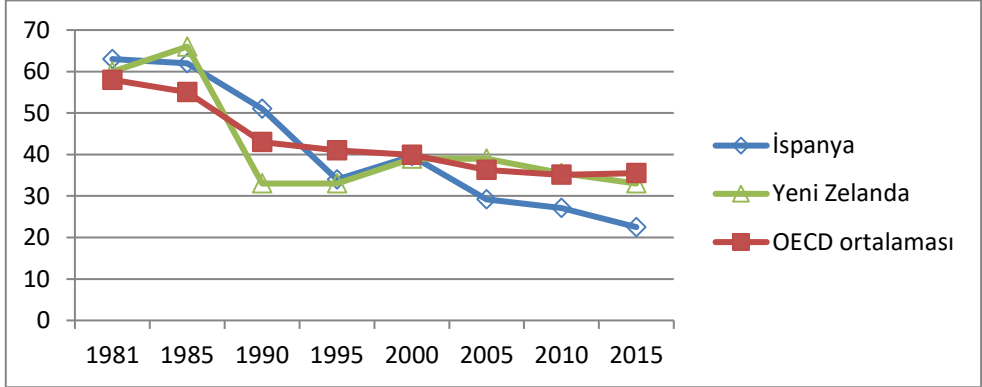
Kaynak: OECD Tax Database, <<http://www.oecd.org/tax/tax-policy/tax-database.htm>>, 08.07.2016.

Not: Oranlar vergi tarifesindeki en üst oranları yansıtmaktadır.

Grafik 2’de de görüldüğü üzere gelir vergisi oranları bazı ülkelerde 35 yıllık süreçte neredeyse yarı yarıya azalmıştır. OECD ülkelerindeki ortalamaya baktığımızda ise yine aynı şekilde azalma eğiliminde olduğunu görmekteyiz. Ancak gelir vergisi oranlarındaki azalma eğilimi kurumlar vergisi oranlarındaki azalma eğiliminin altındadır (kurumlar vergisinde aynı dönemde azalma oranı %48’dir). Yani vergi rekabeti sermaye üzerindeki vergi yükünü

azaltırken, emek üzerindeki vergi yükünü ise artırmaktadır. Kısacası süreç sermaye lehine, emek aleyhine işlemektedir (Öz & Yaraşır, 2009: 17).

Grafik: 2
Seçilmiş OECD Ülkelerinde Gelir Vergisi Oranlarındaki Değişim (%)

Kaynak: Tablo 4'deki verilerden yararlanılarak tarafımızca oluşturulmuştur.

Tablo: 5
21 OECD Ülkesinde Kurum Gelirleri Üzerindeki Etkif Vergi Oranları (%)

ÜLKE	1995	2000	2005	2010	2012
Belçika	20,3	24,4	21,8	15,0	20,0
Çek Cumhuriyeti	47,2	24,5	24,7	19,8	21,4
Danimarka	19,3	23,0	26,7	18,4	
Estonya	15,2	4,1	5,7	7,7	6,2
İrlanda			9,7	6,6	6,0
İspanya		28,8	39,8	16,9	17,8
Fransa	21,5	29,8	23,9	19,8	28,1
İtalya	19,5	18,3	19,8	24,3	25,9
Letonya	61,6	9,0	9,9	4,7	6,4
Macaristan		34,0	17,1	9,8	10,6
Hollanda	20,0	18,4	12,4	6,5	6,8
Avusturya	24,8	26,6	23,6	21,9	23,9
Polonya	46,8	37,1	21,0	12,5	13,0
Portekiz	17,0	25,1	21,4	18,2	20,9
Slovenya	16,7	20,7	33,7	22,9	15,2
Slovakya	51,2	40,2	23,3	18,5	18,2
Finlandiya	19,0	31,3	18,8	17,8	17,5
İsviç	19,2	31,3	22,4	19,9	21,9
İngiltere	23,3	30,4	20,9	19,0	20,8
Norveç	23,7	21,7	18,8	20,8	18,3
Türkiye	7,3	12,8	10,9		
Ortalama	26,3	24,6	20,3	16,1	16,8

Kaynak: Veriler EUROSTAT, Database, <<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>>, 18.10.2016 adresinden (2000-2012 verileri), EUROSTAT, 2010: 370 (1995 verileri) ve Türkiye verileri de Ünlükaplan & Arısoy (2011) kaynağından alınarak tarafımızca oluşturulmuştur.

3.2. OECD Ülkelerinde Etkif Vergi Oranları Gelişimi

Etkif vergi oranları (EVO) özellikle çokuluslu şirketlerin yatırımlarını ve yerleşim yerlerini seçmede göz önünde bulundurduğu önemli göstergelerden biridir. Bu açıdan

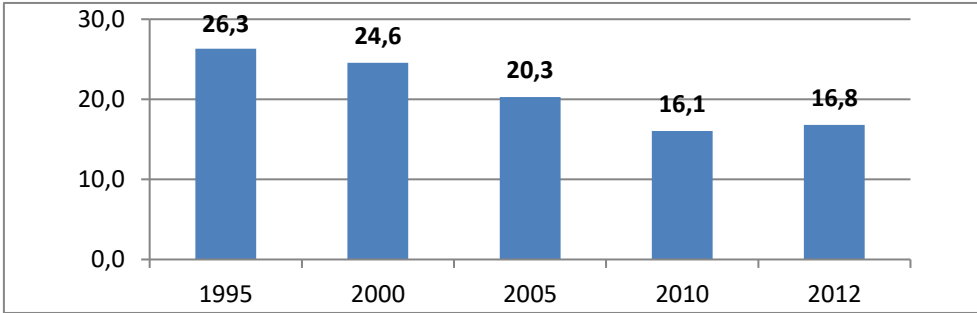
bakıldığında hareketli vergi matrahlarını kazanmak için kendilerini cazip duruma getirmek isteyen ülkeler zamanla bu oranlarda da indirimde gitmişlerdir.

Tablo 5’de bazı OECD ülkelerinde efektif vergi oranlarının gelişimi gösterilmektedir. Tablodaki 21 OECD ülkesinden 18 tanesi EVO’nda indirimde gitmiştir. En dikkat çekici ülke örneklerini ise 1995’den 2012’ye kadar EVO’nı %90 oranında indiren Letonya, %72 oranında indiren Polonya, %64 oranında indiren Slovakya gibi ülkeler oluşturmaktadır. Buna karşılık sadece İtalya, Fransa ve Portekiz EVO’nı artırmıştır.

Kanuni oranlarda olduğu gibi bu vergi oranlarında da belirtilmesi gereken nokta, indirimde giden ülkelerin çoğunun küçük ve gelişmekte olan ülkeler olması, buna karşılık EVO’nı artıran ülkelerin ise bu ülkelere kıyasla daha gelişmiş ve daha büyük ülkeler olmasıdır.

Grafik 3’de görüleceği üzere 1995-2012 dönemi arasında OECD ülkelerinde ortalama olarak EVO %26,3’den %16,8’e düşmüştür. Özetle OECD ülkeleri kurum kazançları üzerindeki vergi yükünü göstermede önemli bir gösterge olan EVO’nda da indirimde gitmişlerdir. OECD ülkeleri ortalaması olarak bu indirim ilgili dönemde %36 oranında gerçekleşmiştir.

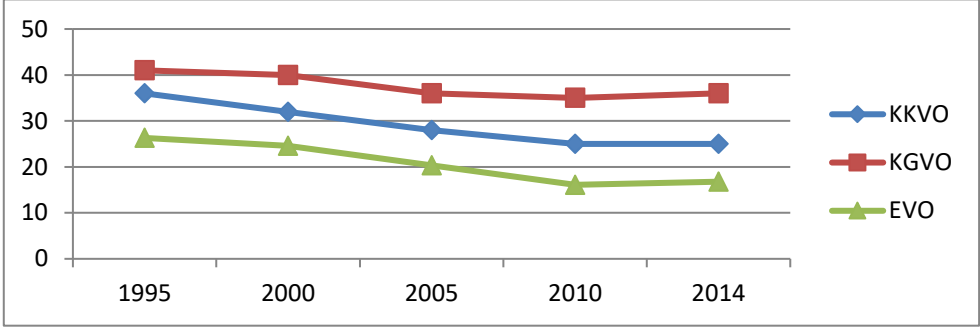
Grafik: 3
OECD Ülkelerinde Efektif Vergi Oranları(%)

Kaynak: Tablo 5’deki verilerden yararlanılarak tarafımızca oluşturulmuştur.

Grafik 4’de görüleceği üzere OECD ülkelerinde efektif vergi oranları kanuni vergi oranlarından daha düşük çıkmaktadır. Bu açıdan bakıldığında kanuni oranlardan çeşitli indirim, istisna gibi avantajların düşülmesiyle birlikte efektif vergi oranlarının gerçek vergi yükünü göstermede daha başarılı olduğu söylenebilir.

Grafik: 4
OECD Ülkelerinde Kanuni ve Efektif Vergi Oranlarının Gelişimi(%)

Kaynak: Tablo 3 ve Tablo 5'deki verilerden yararlanılarak tarafımıza oluşturulmuştur.

3.3. OECD Ülkelerinde Vergi Tabanlarının Gelişimi

Vergi rekabetinin etkisini ölçmede kanuni ya da efektif vergi oranları kadar vergi matrahının da göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Teorik olarak ülkeler arası kurumlar vergisi matrahı (tabanı) iki nedenden ötürü farklılık göstermektedir. Bunlardan birincisi farklı sayıda mükelleflerin kurumlar vergisine tabi olması, ikincisi ise bu mükelleflerin farklı ortalama vergi matrahına sahip olmasıdır. Ortalama vergi matrahının farklı olmasının nedeni de kendi içerisinde şirket karları ve müsaade edilen vergi kesintileri olmak üzere ikiye ayrılarak incelenebilir (Loretz, 2008: 645).

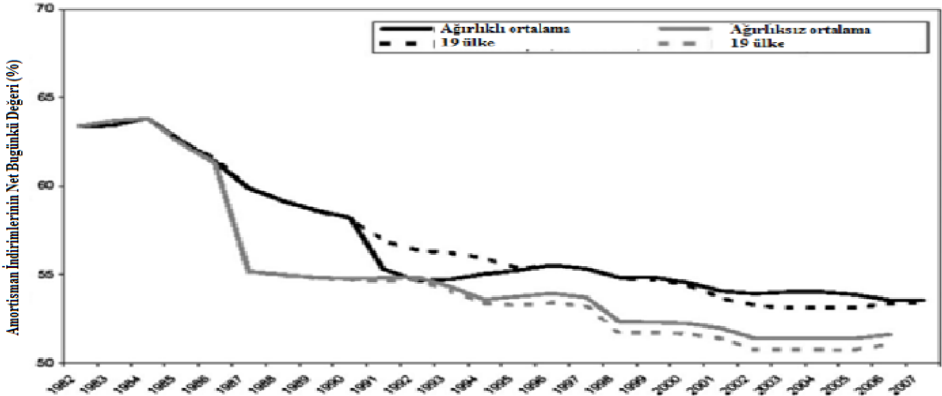
Hemen hemen her ülkede, kurumlar vergisi matrahının tanımı son derece karmaşıktır. Sermaye harcamalarının indirilebilmesi, emeklilik fonlarına yapılan ödemelerin indirilebilmesi, varlıkların değerlendirilmesi, giderlerin matrahtan ne derece düşürülebildiği gibi birçok unsur vergi matrahını belirlemede rol almaktadır. Bu unsurların hepsini kapsayacak bir matrah tanımı yapılması da oldukça güçtür. Ancak konuyla ilgili literatür incelendiğinde sermaye harcamalarındaki amortismanların indirimlerine odaklanıldığı görülmektedir. Yani vergi matrahı, yapılan sermaye harcamalarından amortisman payları düşülerek net bugünkü değerin (NBD) hesaplanmasıyla bulunur. Örneğin bir firma 100 € sermaye yatırımı yaparsa, bu 100 €'luk yatırımın tamamı hemen vergiye tabi olmaz. Bunun yerine maliyet, yatırımın beklenen ömrü süresince paylaşılır. Yani ilgili yatırımın beklenen ömrünün 5 yıl olduğu varsayıldığında, her yıl için %20 maliyet ortaya çıkmış olur. (Loretz, 2008: 645; Devereux & Griffith & Klemm, 2002: 457-8).

Sermaye üzerinden yapılan indirimler varlıkların türüne bağlıdır ve ülkeden ülkeye ve zamana göre değişebilmektedir. Bu farklılıkları gidererek daha sağlıklı karşılaştırmalar yapmak için sermaye indirimlerinin net bugünkü değeri tesis ve makine yatırımları için hesaplanmakta ve enflasyona göre düzeltilmemektedir (ya da tüm ülkeler için aynı (sabit) enflasyon oranı alınarak hesaplanmaktadır). Amortisman indiriminin olmadığı durumda NBD sıfır, tüm yatırım miktarının tek seferde indirilebilmesi halinde ise %100 olacaktır. Yani yapılan yatırımlar için amortisman indirimlerinin azaltılması vergi tabanlarının

genişletilmesi anlamına gelir (Loretz, 2008: 645; Devereux & Griffith & Klemm, 2002: 458).

Grafik 5’de bazı OECD ülkelerinde 1982-2007 arasındaki amortisman indirimlerinin net bugünkü değerlerinin eğilimi gösterilmektedir. 1980’lerin sonlarına doğru amortisman paylarının önemli ölçüde düştüğü ve bu düşüşün 90’lı yılların başına kadar istikrarlı bir şekilde devam ettiği görülmektedir. 90’lı yıllardaki ortalamadan sapmaların nedeni, özellikle Türkiye gibi amortisman indirimi konusunda çok cömert davranan ülkelerin katılımıdır. İlgili dönemde GSYİH ağırlıklı net bugünkü değer %63,4 seviyesinden %51,1 seviyelerine düşmüşken, GSYİH ağırlıksız net bugünkü değer ise %63,4 dolaylarından %53,4 dolaylarına düşmüştür (Loretz, 2008: 646-47).

Grafik: 5
OECD Ülkelerinde Amortisman İndirimlerinin Gelişimi (%)

Kaynak: Loretz, 2008: 646.

Konuyla ilgili diğer bir çalışma Devereux, Griffith & Klemm (2002) tarafından yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda 1982-2001 yılları arasında incelemeye konu olan 16 OECD ülkesinden 10’unun tesis ve makinelere yapılan yatırımlar için indirim oranını azalttığı yani vergi tabanını genişlettiği bulgusuna varılmıştır. Özellikle İngiltere (%100’den %73’e) ve İrlanda (%100’den %73’e) amortisman indirimlerini ciddi miktarda düşürmüştür. Bunun haricinde beş ülke amortisman indirimlerini sabit tutmuş, yalnız Portekiz indirimlerini artırmıştır.

Kısacası, ülkeler vergi rekabetinde uyguladığı vergi oranları indirimleri karşısındaki gelir kayıplarını vergi tabanlarını genişleterek gidermeye çalışmışlardır. Vergi tabanlarını genişletmek amacıyla çoğu OECD ülkesi amortisman indirimlerini azaltma yoluna gitmiştir.

3.4. OECD Ülkelerinde Gelire Bağlı Ölçümler

Vergi rekabetini ölçmede kullanılan bir diğer ölçüm yöntemi de gelire bağli göstergelerdir. Kurum kazançlarından elde edilen vergilerin GSYİH'ya oranı ve toplam vergi gelirleri içerisindeki payı bu konuda göz önünde bulundurulması gereken değişkenlerdir.

OECD ülkelerinde bu göstergelerdeki değişim Tablo 6'da görölmektedir. Kurumlar vergisi gelirlerinin GSYİH'ya oranı 1980 %2,3 iken 2014 yılına gelindiğinde %2,8 olmuştur. Yine kurumlar vergisi gelirlerinin toplam vergi gelirleri içindeki payına bakıldığında bu oran aynı dönemde %7,6'dan %8,8'e yükselmiştir.

Tablo: 6
OECD Ülkelerinde Kurumlar Vergisi Gelirlerinin GSYİH'ya Oranı ve Toplam Vergi Gelirleri İçerisindeki Payı (%)

VERGİ TÜRÜ	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2014
GSYİH'ya oranı	2,28	2,52	2,53	2,66	3,29	3,36	2,74	2,81
Toplam vergi gelirlerine oranı	7,6	8,0	8,2	8,2	9,7	10,3	8,8	8,8

Kaynak: Veriler OECD Data Government, <<https://data.oecd.org/tax/tax-revenue.htm>>, 08.07.2016 adresinden alınarak tarafımızca oluşturulmuştur.

KVO ve EVO'ndaki düşüş gözle görülür şekilde yüksek yüzdeye sahipken kurumlar vergisi gelirlerinin GSYİH'ya oranı ve toplam vergi gelirleri içerisindeki payındaki değişme yok denecek kadar azdır. Dolayısıyla gelire bağli göstergelerin vergi rekabetine yönelik karşılaştırmalarda tek başına yeterli olmadığı anlaşılmıştır (Algan & Akdoğan, 2011: 297).

1982-2004 arasında OECD ülkelerinde büyük bir kısmında kurumlar vergisi gelirlerinin GSYİH'ya oranı ve toplam vergi gelirleri içerisindeki payı yükselmektedir. Ülke büyüklüklerine göre değerlendirildiğinde ise düşük ve orta ölçekli OECD ülkelerinde bu oranlar artış göstermekte iken büyük ölçekli ülkelerde ise azaldığı görölmektedir (Çelikkaya, 2010: 46). Tabloda da görüleceği üzere dikkati çeken bir konu ise, 2008 yılına kadar az da olsa artış seyrinde olan kurumlar vergisi gelirleri oranlarının, 2008 Küresel Finansal Krizi sonrasında ülkelerin vergi hasılatlarında meydana gelen azalışı telafi etmeye yönelik politikalar uygulaması nedeniyle azalma eğilimi göstermiş olmasıdır (Demirli & Ayyıldız, 2016: 36). Burada ortaya çıkan sonuç, gerek kanuni gerekse efektif vergi oranlarının kurumlar vergisi gelirlerini belirlemede tek başına yeterli olmadığıdır. Vergi rekabeti karşılaştırmaları yapılırken bu hususun göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

3.5. OECD Ülkelerinde Doğrudan Yabancı Yatırımların Gelişimi

1900'lü yılların son dönemlerinde sermayenin önündeki engellerin kalkması ülkeleri yabancı yatırımlar konusunda iştahlandırmıştır. Ülkeler, ürün pazarlarında rekabeti yoğunlaştırması, olumlu üretkenlik yayılımına neden olması, istihdam oranını yükseltmesi, yeni teknolojileri getirmesi ve döviz girdisi sağlayarak sermaye piyasasını güçlendirmesi gibi unsurlarda yabancı yatırımların potansiyel faydalarından yararlanmak için çeşitli vergisel ayrıcalıklar uygulamaya başlamışlardır (Gökyayla & Süral, 2004: 166; Haufler & Mittermaier, 2011: 816). Bu ayrıcalıklar yukarıdaki bölümlerde KVO ve EVO'nda indirim,

vergi tabanına sunulan imtiyazlar gibi göstergelerle incelenmiştir. Tablo 7’de ise OECD ülkelerinde doğrudan yabancı yatırımların nasıl şekillendiği gösterilmektedir.

Tablo: 7
OECD Ülkelerinde 2005-2015 Döneminde Doğrudan Yabancı Yatırım Girişleri
(Stok) (Milyon Dolar)

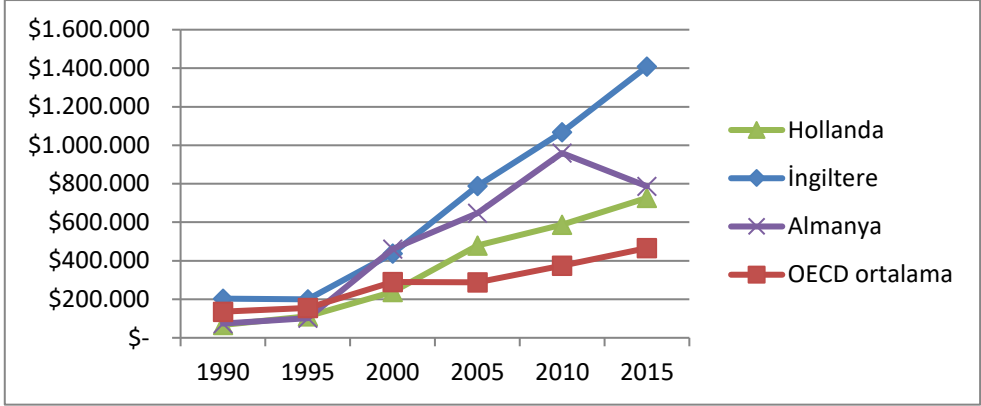
ÜLKE	1990	1995	2000	2005	2010	2015
Avustralya	73.615	104.074	109.288	247.739	527.096	537.366
Avusturya	10.971	19.721	30.430	83.771	166.478	170.415
Belçika						427.216
Kanada	112.850	123.182	212.723	638.650	983.889	760.669
Şili					151.058	211.767
Çek Cumhuriyeti		7.349	21.647	60.662	128.505	113.057
Danimarka		23.801	66.711	74.651	96.984	100.129
Estonya				11.192	15.551	19.012
Finlandiya	5.132	8.465	24.272			80.822
Fransa	84.931	191.433	259.773	371.436	630.692	660.175
Almanya	74.067	102.491	460.632	647.786	959.200	786.964
Yunanistan			12.479	29.188	35.025	26.683
Macaristan	569	11.304	22.856	61.110	90.851	83.758
İzlanda	147	149	491	4.553	11.025	7.824
İrlanda			118.549			866.243
İsrail				30.811	61.180	104.103
İtalya	60.009	65.347	113.046			337.093
Japonya	9.850	33.508	50.323	100.899	214.890	170.699
Kore				104.879	135.500	179.544
Letonya				4.907	10.935	14.747
Lüksemburg		18.504	23.492			227.080
Meksika	22.424	41.130	97.170	233.479	363.791	509.292
Hollanda	66.926	112.139	238.492	479.405	588.071	726.379
Yeni Zelanda		25.728	28.070	44.093	57.365	66.838
Norveç	14.403	19.836	30.261			141.651
Polonya	109	7.843	34.227	86.338	187.602	183.869
Portekiz		18.162	29.040	51.826	84.869	101.938
Slovakya		1.297	4.679		50.327	48.164
Slovenya				7.056	10.667	12.591
İspanya		109.116	144.932		591.881	508.346
İsveç	12.636	31.089	93.972		346.227	280.592
İsviçre	34.245	57.063	86.810	170.156	610.852	716.871
Türkiye			19.209	71.322	187.147	147.504
İngiltere	203.905	199.772	438.631	788.087	1.068.143	1.408.294
ABD	505.346	680.066	1.418.523	2.817.970	3.422.293	5.571.207
OECD toplam	1.290.137	2.012.570	4.191.178	8.790.529	13.064.296	16.308.902
OECD ortalama	135.909	154.813	289.031	288.879	374.170	465.969

Kaynak: Veriler OECD (2004) ve OECD Data Economy, <[https://data.oecd.org/economy.htm#profile-Foreign-direct-investment-\(FDI\)](https://data.oecd.org/economy.htm#profile-Foreign-direct-investment-(FDI))>, 08.07.2016 adresinden derlenerek tarafımızca oluşturulmuştur.

Tablo 7’de de görüleceği üzere doğrudan yabancı yatırımlarda gözle görülür bir artış meydana gelmiştir. 1990 yılında OECD ülkelerinde ortalama 136 milyon dolar olan doğrudan yabancı yatırımlar 2015 yılında yaklaşık **üç buçuk kat** artarak 466 milyon dolar seviyelerine ulaşmıştır. OECD ülkelerinde toplam doğrudan yabancı yatırım stoku ise 1990 yılında 1,3 milyar dolar seviyesinden 2015 yılına kadar geçen 25 yıllık kısa bir sürede **on iki kat** artarak 16.4 milyar seviyesine ulaşmıştır.

Grafik 6’da bazı OECD ülkelerindeki doğrudan yabancı yatırımların gelişimi yer almaktadır. Grafik 6’da da görüleceği üzere doğrudan yabancı yatırımların pozitif eğimli ilerlemesi artarak devam etmektedir.

Grafik: 6
Seçilmiş OECD Ülkelerinde Doğrudan Yabancı Yatırımlardaki Değişim (Stok)(Milyon Dolar)

Kaynak: Tablo 7'deki verilerden yararlanılarak tarafımızca oluşturulmuştur.

3.6. Zararlı Vergi Rekabeti ve Önlemeye Yönelik Çalışmalar

Vergi rekabetinin zarar verici nitelikte olduğu daha çok OECD bünyesinde yapılan çalışmalarda gündeme gelmiştir. OECD 1998 yılında yayınladığı raporla birlikte vergi rekabetinin zararlı boyutlarını tespit ederek bu zararlı etkileri önlemeyi kendisine amaç edinmiştir. Bu amaçla 1998 yılında başlattığı çalışmayı 2000, 2001, 2004, 2006 yıllarında ilerleme raporlarıyla geliştirmiş ve günümüzde de bu mücadeleye devam etmektedir.

1998 tarihli OECD raporunda zararlı vergi rekabeti uygulamaları olarak vergi cenneti ve tercihli vergi rejimlerinin diğer ülke vergi matrahlarını nasıl olumsuz etkilediği belirtilmiş ve bu uygulamalara karşı koyabilmek için bir takım önlemler gündeme getirilmiştir (OECD, 1998: 7-80).

Vergi cennetleri; yabancı yatırımcılara hitap etmek üzere çok düşük vergi oranları ve bunun yanında bir takım vergisel kolaylıklarla donatılmış ya da gelişen rekabet ortamında vergi mükelleflerine vergiden kaçınmak için imkânlar sunabilen özel bölgelerdir (Öztürk & Ülger, 2016: 238). Andora'da sıfır kurumlar vergisi uygulanması, Cayman Adaları'nda off-shore şirket ve banka kurulmasına izin verilmesi, Dominik Cumhuriyeti'nde yabancı ülkelere elde edilen gelirin vergilenmemesi, Barbuda'da vergi muafiyeti tanınması gibi uygulamalar vergi cenneti ülkelere örnek gösterilebilir (Hoşşumruk, 2003: 202-3).

1998 raporunda göre vergi cenneti tanımı yapılmak yerine, bir ülkenin vergi cenneti olarak belirlenmesindeki ana faktörlerin sıralanması tercih edilmiştir. Bu faktörler:

- Hiç vergi alınmaması ya da çok düşük oranda vergi alınması,
- Etkin bilgi değişiminin olmaması,

- Şeffaflıktan yoksunluk,
- Belirli bir ekonomik faaliyet olmaması,

şeklinde sıralanmıştır (OECD, 1998: 23).

OECD, zararlı vergi rekabeti uygulama biçimlerinden bir diğeri olan tercihli vergi rejimleri tanımlamasında da aynı yöntemi izlemiştir. Mümkün olduğunca kapsamlı olabilmek için bir rejimin zararlı vergi uygulama potansiyeline sahip olması tercihli vergi rejimi kapsamına alınması için yeterli olduğu vurgulanmaktadır (OECD, 2000: 12). OECD hangi vergi rejimlerinin bu kategoride inceleneceğini belirlemek üzere bir takım faktörler belirlemiştir.1998 raporuna göre bu faktörler, ana ve yardımcı olmak üzere iki grupta incelenmiştir (Hoşyumruk, 2003: 52-60):

Ana faktörler:

- Düşük veya sıfır efektif vergi uygulaması
- Vergi rejimi içinde serbest vergi kantonları yaratması
- Şeffaflıktan yoksunluk
- Etkin bilgi değişiminin olmaması

Yardımcı faktörler:

- Matrahın suni olarak tanımlanmış olması
- Uluslararası transfer fiyatlandırma ilkelerinin uygulanmaması
- Vergi oranı yada matrahın pazarlığa tabi olması
- Bilgi değişimi konusunda gizlilik kuralının uygulanması
- Yurtdışında elde edilen gelirin vergiden istisna edilmesi
- Çok sayıda çifte vergilemeyi önleme anlaşması olması

Tercihli vergi rejimi ülke dışındaki akışkanlığı yüksek finansal hizmetleri hedefleyen cazip vergi rejimleridir. Yukarıdaki açıklamalardan da görüleceği üzere vergi cennetleri ile tercihli vergi rejimleri arasındaki en önemli fark, vergi cenneti ülkelerde gerçekte bir iktisadi faaliyet olmaksızın işlemler sadece kağıt üzerinde gerçekleştirilirken, tercihli vergi rejimlerinde vergi farklılıklarına karşı esnekliği yüksek finansal hizmetler ve yatırımlar yürütülmektedir. Bu açıdan bakıldığında vergi cennetlerinde vergisiz kazanç sağlanırken, tercihli vergi rejimleri vergiden arındırılmış olarak paraya para eklemenin merkezidir. Avusturya'da kıyı bankacılığı, Türkiye'de serbest bölgeler, Belçika'da fiktif sermaye işlemleri tercih yaratan vergi rejimlerine örnek olarak gösterilebilir (Hoşyumruk, 2003: 51).

OECD konuyla ilgili çalışmalarına 2000 yılında bir rapor daha yayınlayarak devam etmiştir. Raporda özet olarak, 1998 raporuyla oluşturulan tespit formunun yapmış olduğu araştırmalar neticesinde zararlı vergi rekabeti uygulayan 47 ülke tespit edilmiş, ardından bu

47 ÷lke içerisinden 35 tanesinin vergi cenneti ÷lke kriterlerine uyduğu sonucuna varılmıştır. İlerleme raporunda ayrıca tespit edilen bu ÷lkelerin uyguladıkları zararlı vergi rekabetinden vazgeememeleri halinde OECD ÷lkeleri olarak ortak bir yaptırım (vergi cenneti listesinde yer alan ÷lkelerle ilişkili faaliyetlerden işlem harcı alınması ve yine bu işlemlerde indirim, istisna, kredi vb. kolaylıklar sağlanmaması, denetimlerin artırılması ve bu ÷lkeler hakkında tutulan raporların yanlış beyan edildiği takdirde ağır cezalar uygulanması gibi) uygulayacakları vurgulanmıştır. 2001 ilerleme raporunda, belirtilen bu yaptırımların bahsi geçen uygulamalar karşısında ortaya çıkan zararlı etkilerle orantılı ve sadece bu zararlı etkileri bastırmaya yönelik olması gerektiği dile getirilmiştir. 2004 ilerleme raporunda ise bu yaptırımlar karşısında 1998 raporunda belirtilen 47 ÷lkeden sadece 5 tanesinin uzlaşmaya yanaşmadığı dile getirilmiştir. 2006 yılında çıkarılan ilerleme raporunda ise OECD'nin zararlı vergi rekabeti uygulamalarıyla mücadelesinde önemli mesafeler aldığı ve 1998 yılında belirlediği 47 ÷lkeden anlaşmaya yanaşmayan ÷lke sayısını yalnızca bire düşmeyi başardığı vurgulanmıştır (ak, 2008: 23-26).

Tablo: 8
Zararlı Vergi Rekabetini Önlmeye Yönelik alışmalar

Ölçü	Sponsor	Detay	Kapsama Alanı
Tek Taraflı			
Transfer Fiyatlandırması Yönetmeliği 1968	ABD (ilk uygulayıcı), OECD onay 1979	Transfer fiyatlarının hesaplanması ve belgelendirilmesi kuralları	19 / OECD-22, 10/CEEC-10 (2008)
Kontrollü Yabancı şirketler Mevzuatı 1962	ABD(ilk uygulayıcı), OECD onay 1987	Düşük vergi uygulayan bölgelerde 'kontrol edilen yabancı şirketler tarafından kazanılan pasif gelir için erteleme veya muafiyet avantajlarının sınırlandırılması	15 / OECD-22, 3 /CEEC-10 (2008)
Örtülü Sermaye Kuralları 1969/1989	ABD(ilk uygulayıcı)	Faiz indirgesinin sınırlandırılması	12 / OECD-22, 6/CEEC-10 (2008)
İkili			
OECD Model Vergi Sözlüşmesi (Madde 26)	Milletler Cemiyeti, 1925; OECD, 1963	Genelle istek üzerine ve çeşitli niteliklere tabi olan, ikili vergi anlaşmaları kapsamındaki vergiler hakkındaki bilgi değişimi	1832 dünya çapında ikili vergi anlaşmaları (2007)
Vergi Matrahıyla İlgili Bilgi Değişimi Üzerine OECD Model Anlaşması 2002	ABD (ilk), G-20, 2004 ve BM, 2008	Genellikle talep üzerine ve çeşitli niteliklere tabi olan, her türlü vergi konusunda imzacıların kat ettiği bilgi değişimi	Dünya genelinde 745 ikili Vergi Bilgi Değişimi Sözlüşmesi (2010)
Çok taraflı			
AB: Dolaylı Vergi Oranı Uyumlaştırması, 1991-1992	AB Komisyonu, Fransa, Danimarka	Ortak minimum KDV ve tüketim oranları, uyumlaştırılmış oran yapısı	AB-27
AB Yönetim Kuralları 2003	AB Komisyonu, Fransa, Almanya	Kurumlar vergisinde 'zararlı' tercihli vergi teşviklerini ortadan kaldıracak bağlayıcı olmayan bir anlaşma	AB-27
AB Karşılıklı Yardım Direktifi, 1977	Franco-Alman girişimi, 1973	Doğrudan ve tüketim vergileri hakkında bilgi değişimi	AB-27
AB Tasarruf Vergisi Direktifi, 2003	Fransız girişim, 1989; Franco-Alman girişimi, 1998	Bireysel faiz geliri veya eşdeğer ölçümler hakkında otomatik banka bilgileri değişimi	43 ÷lke (AB-27, üye olmayan 9 ÷lke, 7 bağlı bölge)
Vergi Konularında Karşılıklı Yardım Konulu Nordik Kongresi, 1972		Geniş bir vergi yelpazesinde otomatik bilgi alişverişi; Vergilerin geri kazanılmasında karşılıklı yardım	5 İskandinav ÷lkesi
Vergi Maddeleri Üzerine Karşılıklı Yardım Konusunda ok Taraflı Sözlüşme, 1995	OECD, Avrupa Konseyi, 1988	Geniş spesifik vergilerle kendiliğinden veya istek üzerine bilgi değişimi; Otomatik bilgi değişimi ayrı bir anlaşma gerektirir; Vergilerin geri kazanılmasında karşılıklı yardım	14 ÷lke (çoğunlukla OECD)

Kaynak: (Genschel & Schwarz, 2012: 360-1).

Not: Central Eastern European Countries (CEEC)

Zararlı vergi rekabetini önlmeye yönelik çalışmalar şüphesiz bunlarla sınırlı değildir. Tablo 8'de zararlı vergi rekabetine önlmeye yönelik tek taraflı, ikili ve çok taraflı olarak yapılan çalışmalardan örnekler gösterilmektedir. Bu konuda yapılan çalışmalar incelendiğinde ortaya çıkan ortak sonuç zararlı vergi rekabetine karşı yapılan çalışmalara

katılım arttıkça bu zararlı etkilerin daha başarılı bir şekilde önlenebileceğidir (Genschel & Schwarz, 2012: 360-1).

4. Sonuç

XX. yüzyılın sonlarına doğru hız kazanan küreselleşme hareketleri ve teknolojik ilerlemeler eşliğinde sermayenin önündeki engellerin kalkması ülkelerin büyüme ve kalkınmasında önemli rol oynayan hareketli üretim faktörünü kendi bölgelerine çekebilmesi yönündeki arzusunu artırmıştır. Ülkeler yabancı sermayenin potansiyel faydalarından yararlanabilmek adına vergilemede bir takım uygulamalara giderek diğer ülkelerden avantajlı konuma gelmeye çalışması küresel ölçekte bir rekabet ortamının gelişmesine yol açmıştır.

Çalışmamızda, 1980-2015 yılları arasında OECD ülkelerinde gerek kanuni vergi oranlarında gerekse efektif vergi oranlarında indirimlerin uygulandığını görmekteyiz. Kanuni kurumlar vergisi oranı %48, gelir vergisi oranı ise %38 oranında azalmıştır. Efektif vergi oranlarına bakıldığında ise 1995-2012 yılları arasında %36 indirim gerçekleşmiştir. Verilerden hareketle incelenen literatürdeki sonuçlara paralel olarak, OECD ülkelerinde akışkan üretim faktörleri üzerindeki vergi yükünü azaltmaya yönelik uygulamaların vergilemede bir rekabete yol açtığı görülmektedir.

OECD ülkelerinin vergi tabanındaki gelişmelere bakıldığında ise 1982 yılından 2007 yılına kadar geçen süre zarfında yaklaşık %20 genişleme görülmektedir. Bu genişleme, amortisman indirimlerinin %63.4'den %51.1 seviyesine gerilemesiyle gerçekleşmiştir. Amortisman indirim oranları ne kadar az olursa vergilendirilebilir kurum kazancı o derece yüksek olacaktır. Konuyla ilgili incelenen literatürde vergi tabanının genişletilmesindeki asıl amacın vergi oranlarında ortaya çıkacak gelir kayıplarını telafi etmek olduğu görülmektedir. Özellikle kısıtlı bütçe imkanına sahip ülkelerin optimal seviyede kamu hizmeti sunabilmeleri için belirli bir gelire sahip olmaları gerekmektedir. Vergi rekabeti bu konuda ülkeleri gelir kayıplarıyla karşılaştırarak optimal seviyenin altında kamu hizmeti sunmaya yöneltmektedir.

Kurum kazancından elde edilen gelirlerin GSYİH'ya oranı ve vergi gelirleri içerisindeki payında ise önemli bir değişim olmamıştır. 1980-2014 yılları arasında OECD ülkelerinde kurum vergisi gelirlerinin GSYİH'ya oranı %2.28'den %2.81'e, toplam vergi gelirleri içerisindeki payı ise %7.6'dan %8.8'e yükselmiştir. Yapılan vergi oranları indirimlerine karşı gelirlerin artması kısmen vergi tabanının genişletilmesiyle açıklanabilir. Bunun haricinde kurumlar vergisi mükellef sayılarının artması da önemli bir faktördür. Çalışmada göze çarpan diğer bir tespit ise 2008 yılına kadar artış halinde olan kurumlar vergisi gelirlerinin bu yıldan itibaren küresel krizin etkisiyle azalmaya başlamış olmasıdır.

Sunulan vergisel avantajlar doğrudan yabancı yatırımları belirleyen tek etken olmamakla birlikte, doğrudan yabancı yatırımlardaki değişim de oldukça önemlidir. OECD ülkelerinde 1990-2015 yılları arasında bu yatırımlar yaklaşık üç buçuk kat artarak 136 milyon dolardan 466 milyon dolar seviyesine yükselmiştir. Küresel olarak artan bu

yatırımlardan kendi bölgelerine düşen payı artırabilen ülkeler yabancı yatırımların potansiyel faydalarından yararlanabilirken, mevcut yatırımlarını kaybeden ülkeler vergilendirilebilir kaynakların azalmasıyla birlikte ciddi gelir kayıplarına uğramışlardır.

Ortaya çıkan bu zararlı etkileri ortadan kaldırma adına başta OECD'nin girişimleri olmak üzere birçok çalışma yapılmıştır. OECD 1998 yılında yayınladığı raporda 47 tane zararlı vergi rekabetine yol açan ülke tespit etmiş, 2006 yılında ise gerek tek taraflı, gerek ikili, gerekse çok taraflı anlaşmalarla bu sayıyı 1'e indirmeyi başarmıştır. Zararlı vergi rekabetini önlemeye yönelik çalışmalarda ortak görüş, bu çalışmalara katılım sayısı arttıkça daha da başarılı olunabileceği yönündedir.

Kaynaklar

- Algan, N. & M.A. Gedik (2011), "Vergi Rekabetine İlişkin Göstergeler: Avrupa Birliği Üyesi Ülkeler İçin Bir Değerlendirme", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 287-302.
- Arcalean, C. (2016), "International Tax Competition and the Deficit Bias", *Economic Inquiry*, 55(1), 51-72.
- Armağan, R. & M. İçmen (2012), "Vergi Rekabeti ve Türkiye'ye Yansımaları", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2), 145-172.
- Barker, W. (2002), "Optimal International Taxation and Tax Competition: Overcoming the Contradictions", *Northwestern Journal of International Law & Business*, 22(2), 161-217.
- Bretschger, L. & F. Hettich (2002), "Globalisation, Capital Mobility and Tax Competition: Theory and Evidence for OECD Countries", *European Journal of Political Economy*, 18(4), 695-716.
- Cassou, S.P. (1997), "The Link between Tax Rates and Foreign Direct Investment", *Applied Economics*, 29(10), 1295-1301.
- Çak, M. (2008), *Uluslararası Vergi Rekabeti, Transfer Fiyatlaması ve Vergilendirme*, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, Yayın No: 385, Ankara; <<https://www.sgb.gov.tr/sgbyayinlar/sunummerkezi/index.html?ktp=2008-385>>, 09.10.2016.
- Çelikkaya, A. (2010), "Globalleşmenin Neden Olduğu Kurumlar Vergisi Reformları ve OECD Üyesi Ülkeler Üzerine Bir Değerlendirme", *Maliye Dergisi*, 159, 36-52.
- Demirli, Y. & Y. Ayyıldız (2016), "Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerde Vergi Rekabetinin, 2008 Küresel Finans Krizi Eşliğinde, Vergi Hasılatı ve Yapısına Etkileri", *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2(4), 31-42.
- De Mooij, R.A. & S. Ederveen (2003), "Taxation and Foreign Direct Investment: A Synthesis of Empirical Research", *International Tax and Public Finance*, 10(6), 673-693.
- Devereux, M.P. & H. Freeman (1995), "The Impact of Tax on Foreign Direct Investment: Empirical Evidence and the Implications for Tax Integration Schemes", *International Tax and Public Finance*, 2(1), 85-106.
- Devereux, M.P. & R. Griffith & A. Klemm (2002), "Corporate Income Tax Rate Reforms and International Tax Competition", *Economy Policy*, 17(35), 450-495.
- Devereux, M.P. & S. Loretz (2011), "What Do We Know About Corporate Tax Competition?", *National Tax Journal*, 66(3), 1-60.

- DPT (2001), *Vergi Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Yayın No: DPT 2597-OİK: 608, Ankara; <<http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/zel%20htisas%20Komisyonu%20Raporlar/Attachments/178/oik608.pdf>>, 09.10.2016.
- Edwards, C. & V. Rugs (2002), "International Tax Competition: A 21st-Century Restraint on Government", *Cato Policy Analysis*, 431, 1-43.
- EUROSTAT (2010), "Taxation Trends in the European Union; Data for the EU Member States", *Publications Ofce of the European Union*, Iceland and Norway. <http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/2010/2010_full_text_en.pdf>, 18.10.2016.
- EUROSTAT, *Database*, <<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>>, 18.10.2016.
- Gedik, M.A. (2011), "Vergi Rekabeti Etkinlik Değerlendirilmesi: OECD Üyesi Ülkeler İçin Veri Zarflama Analizi Uygulaması", *Maliye Dergisi*, 160, 328-350.
- Genschel, P. & P. Schwarz (2011), "Tax Competition: A Literature Review", *Socio-Economic Review*, 9(2), 339-370.
- Giray, F. (2005), "Küreselleşme Sürecinde Vergi Rekabeti Ve Boyutları", *Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(9), 93-122.
- Goodspeed, T.J. (1998), "Tax Competition, Benefit Taxes, and Fiscal Federalism", *National Tax Journal*, 51(3), 579-586.
- Goodspeed, T.J. (2002), "Vergi Rekabeti, Fayda Vergileri ve Mali Federalizm", *Maliye Dergisi*, (İ. Sağbaş, Çev.), 139, Ocak-Nisan, 51-60.
- Gropp, R. & K. Kostial (2000), "The Disappearing Tax Base: Is Foreign Direct Investment Eroding Corporate Income Taxes?", *European Central Bank (ECB) Working Paper Series*, 31, 1-35; <<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp031.pdf?62d31b7dc4a09ff7a06f1dd5455268b8>>, 02.09.2016.
- Göker, Z. (2008), "Vergi Rekabetinin Kamu Harcamalarına Etkisi ve Harcama Rekabeti", *Maliye Dergisi*, 154, 121-134.
- Gökyayla, C.D. & C. Sürel (2004), "4875 Sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu ve Getirdiği Yenilikler", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6(2), 131-167.
- Haufler, A. & F. Mittermaier (2011), "Unionization Triggers Tax Incentives to Attract FDI", *The Economic Journal*, 121, 793-818.
- Hoşyumruk, Ş. (2003), *Vergi Cennetleri, Tercihli Vergi Rejimleri ve Zarar Verici Vergi Rekabetinin OECD Ülkeleri ve Türkiye açısından Değerlendirilmesi*, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Liu, Y. (2014), "Do Government Preferences Matter for Tax Competition?", *International Center for Public Policy Working Paper Series*, 10, 1-25.
- Loretz, S. (2008), "Corporate Taxation in The OECD in a Winder Context", *Oxford Review of Economic Policy*, 24(4), 639-660.
- Karaca, Y. (2001), "Zararlı Vergi Rekabeti ve Vergi Cennetleri, OECD Bünyesindeki Çalışmalar Ne Aşamada", *Vergi Dünyası*, 238, 90-99.
- Mendoza, E.G. & L.L. Tesar (2003), "A Quantitative Analysis of Tax Competition V. Tax Coordination under Perfect Capital Mobility", *National Bureau of Economic Research*, 1-40; <<http://www.nber.org/papers/w9746.pdf>>, 02.09.2016.
- OECD (1998), *Harmful Tax Competition: An Emerging Global Issue*. Paris, OECD Publishing.

- OECD (2000), *Toward Global Tax Co-operation: Progress in Identifying and Eliminating Harmful Tax Practices*, OECD Publishing, Paris.
- OECD (2004), *Trends and Recent Developments in Foreign Direct Investment*, OECD Publishing.
- OECD, *OECD Tax Database*, <<http://www.oecd.org/tax/tax-policy/tax-database.htm>>, 08.07.2016.
- OECD, *OECD Data Government*, <<https://data.oecd.org/tax/tax-revenue.htm>>, 08.07.2016.
- OECD, *OECD Data Economy*, <[https://data.oecd.org/economy.htm#profile-Foreign direct investment \(FDI\)](https://data.oecd.org/economy.htm#profile-Foreign%20direct%20investment%20(FDI))>, 08.07.2016.
- Öz, E. & S. Yaraşır (2009), “Global Bir Kavram: Vergi Rekabeti”, *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, (52), 1-40.
- Öztürk, S. & Ö. Ülger (2016), “Vergi Cennetlerinin Küresel Finansal Kriz Üzerine Ekonomik Etkileri: Vergi Kaçırma, Vergiden Kaçınma ve Kara Para Aklamadaki Rolü”, *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 237-254.
- Pinto, C. (2002), *Tax Competition and EU Law, PhD thesis*, Amsterdam University Amsterdam Center for International Law (ACIL), Amsterdam.
<https://pure.uva.nl/ws/files/3518619/24592_UBA002000852_05.pdf>, 02.09.2016.
- Taş, B. & Y. Karaca (2004), “Küreselleşmenin Vergi Sistemleri Üzerindeki Etkileri Açısından İki Önemli Konu: Vergi Rekabeti ve Elektronik Ticaret”, *19. Türkiye Maliye Sempozyumu*, 10-14 Mayıs, 462-507; <http://malysesempozyumu.org/wp-content/uploads/2016/11/Maliye-Sempozyumu_19.pdf>, 10.08.2016.
- Tiebout, C.M. (1956), “A Pure Theory of Local Expenditures”, *Journal of Political Economy*, 64(5), 416-424.
- Tudor, C.L. & H. Appel (2016), “Is Eastern Europe to Blame for Falling Corporate Taxes in Europe? The Politics of Tax Competition Following EU Enlargement”, *East European Politics & Societies*, 30(4), 855-884.
- Ünlükaplan, İ. & İ. Arısoy (2011), “Türkiye Ekonomisi İçin Etkif Vergi Oranlarının Hesaplanması”, *Ege Akademik Bakış*, 11(1), 15-24.
- Wilson, J.D. (1999), “Theories of Tax Competition”, *National Tax Journal*, 52(2), 269-304.

Ek: 1

Ulusal Devletler Arasındaki Kurumlar Vergisi Rekabetini Tahmin Eden Ampirik Literatür

Çalışma	Altshuler ve Goodspeed (2002)	Egger, Pfaffermayr ve Winner (2007)	Devereux vd. (2008)	Ruiz ve Gerard (2008)
Mali ve Vergisel Ölçümler	Kurumlar Vergisi Gelirleri / GSYİH Kişisel Vergi Gelirleri / GSYİH	Kanuni kurumlar vergisi oranı Kanuni kişisel vergi oranı Etkif kurumlar vergisi oranı Etkif kişisel vergi oranı	Kanuni kurumlar vergisi oranı Etkif Kurumlar vergisi takozu	Etkif ortalama vergi oranı (Devereux/Griffith) Mikro bazda etkif oranlar (Nicodeme) Makro bazda etkif oranlar (Martinez-Mongay) Örtülü Vergi Oranları
Vergi Rekabeti Araçları	Komşu Ülke Vergi Oranları	Komşu Ülke Vergi Oranları (Ters mesafe ağırlıklı)	Komşu Ülke Vergi Oranları (GSYİH veya açıklık bazında komşu ülkeleri eşit ağırlıklı)	Komşu Ülke Vergi Oranları (Coğrafi, ekonomik, vergi sistemleri)
Ülke kapsamı	OECD Ülkeleri	30 OECD ülkesi	AUS,AUT,BEL,CAN, DNK,FIN,FRA,DEU, GRC, IRE, ITA, JPN,NLD, NZL, NOR, ESP, PRT, SWE,CHE, GBR, USA	15 AB ülkesi (vergi ölçümleri farklılık gösterebilir)
Zaman kapsamı	1968-1999	1985-2005 (dengesiz)	1982-1999	1993-2001 (dengesiz)

Ekonometrik model	Araç değişkenlerden IV-tahmin edici kullanılmıtır (Kelejian ve Prucha 1999)	Sabit etkiler modeline 2SLS ve GMM uygulanmıtır (Kelejian ve Prucha 1999)	Araç değişkenlerden IV-tahmin edici kullanılmıtır ve ÷lkelere öğzü sabit etkiler tahmini yapılmıtır	En yüksek olabilirlik yöntemi uygulanmıtır (Case vd. (1993)) ve IV-tahmin edici kullanılmıtır (Kelejian/Prucha 1998)
Sonuç	Komşu ÷lkelerin vergi oranlarındaki %10'luk bir düşüş ÷lkelerin kendi vergi oranlarını %3,6 oranında düşürmesine yol açıyor. ABD oranlarına bakıldığında kişisel vergilerdeki bu oranın daha az olduğu gör÷lüyor.	Kişisel vergiler ve kurumlar vergisi oranları stratejik tamamlayıcı unsurlarken tamamlayıcılık kurumlardan vergisi açısından daha güçlüdür.	Kanuni vergi oranları ve efektif marjinal vergi oranları arasında güçlü bir karşılıklı bağımlılık vardır ve vergi rekabeti açısından bu bağımlılık dışı açık ÷lkelere daha güçlüdür	Başta efektif ortalama vergi oranı ve mesafe ağırlıklı komşular olmak üzere, stratejik etkileşime dair herhangi bir güçlü kanıt yoktur

Ek: 1 (Devamı)

Çalışma	Redoano (2008)	Crabb'e ve Vandebussche (2008)	Cassette ve Paty (2008)	Chatelais ve Peryat (2008)
Mali ve Vergisel Ölçümler	Devlet Harcamaları Kanuni vergi oranları	Kanuni kurumlar vergisi oranı	Kanuni kurumlar vergisi oranı	Kanuni kurumlar vergisi oranı
Vergi Rekabeti Araçları	Ticaret (X+M)/GSYİH DYY (gelen+giden)/GSYİH Komşu Ülkeler Vergi Oranları (GSYİH, uzaklık, dışa açıklık ağırlıklı)	Yeni Üye Devletlerin vergi oranları (Mesafe ağırlıklı)	Komşu Ülkeler Vergi Oranları (Farklı ağırlıklar) farklı grupların bireysel etkileri	Komşu Ülkeler Vergi Oranları (Farklı ağırlıklar) Stackelberg liderlerinin vergi oranları
Ülke kapsamı	AUT, BEL, DNK, FIN, FRA, DEU, GRC, IRL, ITA, LUX, NLD, NOR,PRT, ESP, SWE, CHE, GBR	AUT, BEL, DNK, FIN, FRA, DEU,GRC, ITA, LUX, NLD, PRT, ESP,GBR, SWE,	AB Üyesi 27 Ülke	AB Üyesi 25 Ülke ve İzlanda
Zaman kapsamı	1970-1999	1993-2006	1995-2005	1995 - 2006
Ekonometrik model	Dinamik model için IV-tahminci (Kelejian/Prucha 1998) ve GMM (Arellano and Bond (1991)) kullanılmıtır	Hatalardaki birinci derece otokorasyon ile sabit etkiler modeli için IV-tahminci kullanılmıtır	GMM (Arellano and Bond (1991)) kullanılmıtır	Sabit etkiler modeli için IV-tahminci (Kelejian and Prucha 1999) kullanılmıtır
Sonuç	Yatay ve dikey vergi rekabeti, Federal vergilerdeki yüksekliğin yerel vergileri azalttığı ve yerel seviyede de karşılıklı bağımlınlık olduğu yönünde kanıtlar vardır	Karşılıklı etkileşim için hiçbir kanıt yok.	Batı AB ÷lkelerinin kendi aralarında ve Batı ÷lkeleriyle doğu ÷lkeleri arasında vergi rekabetine ilişkin kanıtlar varken doğu ÷lkelerinin kendi aralarında bu kanıtlar yoktur	Avrupa coğrafi merkezinde küçük ÷lkeler, Avrupa'daki vergi rekabetinin lideridir.

Ek: 1 (Devamı)

Çalışma	Davies ve Voget (2010)	Overesch ve Rincke (2011)	Heinemann vd. (2010)	Osterloh ve Debus (2012)
Mali ve Vergisel Ölçümler	Efektif ortalama vergi oranları kanuni kurumlar vergisi oranları	Kanuni kurumlar vergisi oranı Efektif ortalama vergi oranları Efektif marjinal vergi oranları	Kanuni kurumlar vergisini indirmeye yönelik reformlar	Kanuni kurumlar vergisi oranı Efektif marjinal vergi oranları
Vergi Rekabeti Araçları	Komşu Ülkeler Vergi Oranları (Piyasa potansiyel ağırlıkları) AB ve AB dışı için ayrı bir etki	Komşu Ülkeler Vergi Oranları (Farklı ağırlıklar)	Komşu Ülkeler Vergi Oranları (mesafe ve nüfus ağırlıklı)	Komşu Ülkeler Vergi Oranları (Sabit ağırlıklı)
Ülke kapsamı	30 OECD (Türkiye hariç)+ AB üyesi 27 ÷lke= 37 ÷lke	AB üyesi 27 ÷lke ve ISL, TUR, CHE, NOR, HRV	AB üyesi 27 ÷lke ve ISL, TUR, CHE, NOR, HRV	32 Avrupa ÷lkesi
Zaman kapsamı	1980-2005 (dengesiz)	1983 - 2006	1980 - 2007	Dengesiz panel 1980-2006
Ekonometrik model	IV-tahminci kullanılmıtır	Panel sabit etkiler modelinin uygulandığı çalışmada araç değişkenlerden IV-tahminci kullanılmıtır	Doğrusal olasılık modeli, Probit, Sabit etkiler logit modelleri tahmin edilmiştir	Panel sabit etkiler modeli için IV-tahminci kullanılmıtır
Sonuç	Hem Üye ÷lkeler hem de Üye Olmayan ÷lkeler, pozitif bir tepki fonksiyonu sergilemektedir. Bununla birlikte, AB içerisinde bu tepki daha güçlüdür.	Kanuni oranlarda vergi rekabeti için güçlü kanıt varken, efektif vergi oranlarında vergi rekabeti için kanıt yoktur.	Bir ÷lkenin vergilerini indirmesi durumunda, diğer ÷lkelerin de vergi indirimine gitme olasılığı önemli ölçüde artar	Vergi oranlarının belirlenmesi için sadece küreselleşme ve dış baskı unsurları etkileyici değildir. Bu konuda Partizan politikalar da etkileyici olmaktadır.

Kaynak: Devereux & Loretz, 2011 48-51.